

Uvodne formalnosti.

Mag. Andrej Vizjak: Hvala lepa, spoštovani gospod predsednik komisije, spoštovani člani, ostali prisotni. Sem zelo vesel, da imam to priložnost povedati svoje videnje dogodkov, povezanih s tem projektom, mislim pa, da bo imela komisija relativno lahko delo, ko bo definirala nosilce javnih funkcij, ki so kar pomembno soodgovorni za to situacijo, v kateri smo, povezani s to investicijo. Nekateri so pravzaprav že skozi pričanja na tej komisiji kar precej tega tudi priznali, pa vas bom morda spomnil na to, skozi ta moj uvodni del. Še to naj poudarim, da sem glede na spremljanje tega zaslišanja, ker me to zelo zanima, tudi profesionalno, sem napisal članek, upam, da ga je kdo tudi prebral, ker ga bom delno tudi malo povzel. Nekateri nacionalni mediji ga niso hoteli objaviti, so ga pa objavili drugi, tudi lokalni, konkretno Posavski obzornik, ki sodi med verodostojne lokalne oz. regijske časopise. In vesel sem, da ga je objavil, ker gre za pomembno sporočilo skozi ta članek, tudi za prihodnje projekte, kot je II. tir Divača –Koper. Namreč ne želimo si, da bi se iz projekta TEŠ6 nič ne naučili in da bi ponavljali napake, ki so se pojavljale pri tem projektu, zlasti ko so se vpletali nosilci javnih funkcij, poslanci takratni, župani, v ta konkretni projekt.

Torej. Zelo pozdravljam delovanje te komisije, pogrešam pa uresničitev koalicijske pogodbe v tem, da bo organizirana neodvisna preiskava o TEŠ 6. Nisem seznanjen, da bi ta preiskava potekala in to je sestavni del koalicijske pogodbe in pravzaprav je škoda, da si sedanja koalicija poleg dela te komisije ne želi osvetlit ozadje dogajanj, povezanih s tem projektom.

Vidimo, da padajo določene ovadbe oz. tudi da odgovorni, konkretno za izvedbo projekta imajo določene postopke pred organi pregona v tej državi, tožilstvom in policijo. Seveda vesel pa bi bil, da bi odgovarjali tudi nekateri nosilci javnih funkcij, če ne drugače, politično, ki so bili vpleteni v ta projekt, da se takšne prakse, z enim namenom, da odgovorni odgovarjajo, da se takšne prakse v prihodnje, ko se izvajajo oz. opravljajo projekti z državnim denarjem, z javnim denarjem ne ponavljajo in da se s te zablode in napake nekaj naučimo.

Moja osebna vloga pri tem projektu je bila najmanj dvojna. Bil sem resorni minister v mandatu 2004-2008, se pravi minister za gospodarstvo, ki je bil takrat pristojen tudi za energetiko, in bil sem določeno obdobje tudi predsednik NS HSE. Tam sem nekje leta 2007 odstopil kot predsednik NS zaradi nezdržljivosti funkcij in bomo obojno vlogo tudi pojasnil v nadaljevanju.

Torej ta projekt, bloka TEŠ6 ima dve plati. Ena plat tega projekta, ki je tudi nenazadnje povezana z mojo funkcijo takratnega ministra je to, da gre za neko načelno odločitev o tej strateški naložbi v slovenski energetiki, ki je mimogrede največja naložba v energetiki v zadnjem obdobju ali pa nasploh. Zakaj je do te investicije prišlo? Ta investicija po moji oceni sama po sebi in glede na takratne okoliščine je bila optimalna odločitev in bom tudi pojasnil, zakaj.

Namreč prvi strateški pomen te investicije je, da ta investicija omogoča varno in zanesljivo oskrbo Slovenije z električno energijo. Moramo se zavedati namreč takratnih okoliščin. Do leta 2000 je bila Evropa in tudi Slovenija podvržena eni močni konjunkturi. Gospodarska rast v vseh država EU, pa tudi v Sloveniji, je bila pozitivna in je znašala nekaj odstotkov in posledično je bila tudi rast porabe električne energije, do tam do nekega tehnološkega resnejšega preboja evropske industrije je bila povezava med BDP in rastjo porabe električne energije zelo, zelo sorazmerna. Če je bila gospodarska rast, je bila tudi poraba energije. Od leta 2000 do leta 2006, 2007, 2008 je bila Evropa v konjunkturi, rast je bila in posledično tudi rast porabe. Medtem ko omembe vrednih investicij v nove proizvodne vire v Evropi praktično po letu 2004 ni bilo. Napovedi strokovnih institucij, evropskih, slovenskih, so bile, da v kolikor ne bomo priskrbeli novih proizvodnih virov, da se bomo soočali s čedalje večjo energetske odvisnostjo, in

posledično, ker bo ta energetska odvisnost tudi v drugih državah - mimogrede, takrat je bila zgolj Francija tista, ki je po napovedih lahko srednjeročno zagotavljala toliko proizvodnje kot je imela porabe zaradi obilice jedrskih elektrarn, ostale države pa bi imele ob tistih trendih, ki so bili napovedani 2005, 2006, primanjkljaj in posledično bi električne energije v Evropi primanjkovalo, zato so bili pritiski oziroma usmeritve v nove investicije potrebne zaradi zanesljive in varne oskrbe. Škoda, ki jo lahko utрпи gospodarstvo in nenzadnje tudi ljudje, zaradi mrkov, zaradi izpadov, zaradi neuravnotežene proizvodnje in porabe je seveda izredno visoka in je bil cilj energetske politike vedno, da do tega ne pride in da je zanesljiva in varna oskrba.

Ob tem je potrebno poudariti dejstvo, da je Bolgarija v fazi pristopa k EU zaprla določene bloke v nuklearni elektrarni v Kozlodoju kar je še dodatno povečevalo povpraševanje v regiji. Namreč zaradi zastarele tehnologije, je morala Bolgarija zapreti določene bloke jedrske elektrarne v Kozlodoju. Takrat je v strokovnih energetskih krogih prevladovalo stališče, da je potrebno investirati v nove proizvodne vire, če želimo srednjeročno in dolgoročno zagotavljati varno in zanesljivo oskrbo Slovenije. Slovenija je vedno imela takšno energetske politiko, ki je temeljila na varni, zanesljivi, trajnostni in konkurenčni oskrbi Slovenije z električno energijo. Zelo pomembno je, da upoštevamo vse štiri cilje, trajnostna in konkurenčna tudi, ne samo zanesljiva. Takrat po prvih ocenah je investicija v blok 6 TEŠ v letih 2004 pa tudi do leta 2006 pa tudi naprej izpolnjevala vse te štiri pogoje. O varnosti in zanesljivosti sem že povedal, primanjkovalo je, in smo morali v nove vire.

Kazal se je tudi alternativni projekt, to sta bila dva bloka plinsko parne elektrarne v Kidričevem Vsak po 400 megavatov. Takrat je bila aktualna ideja o instaliranju 800 megavatne moči, na podlagi plinsko parnih blokov. Če primerjamo investicijsko vrednost plinsko parne enote in bloka šest je to neprimerno bolj v korist plinsko parnim blokom. Ker plinsko parni bloki so relativno poceni, z eno zoprnijo, da je energent tuj in ne samo, da je tuj, je tudi težko napovedati cene plina in takrat so bili tudi problemi z oskrbo zaradi del plinovoda skozi Ukrajino glede zanesljivosti dobave plina sploh v takšnih količinah. Takrat je bilo ocenjeno, ta projekt je segal že v mandat pred mojim, v leto 2002, že takrat je imel HSE, pod vodstvom gospoda Fabjana, v predalu kot možen močen projekt. Drugi projekti so bili tudi manjši kot je gradnja hidroelektrarn. Seveda to so pomembni projekti, a niso približno takšni, da bi na njih lahko temeljila dolgoročna, srednjeročna zanesljiva, kratka. Drugi blok jedrski, ki se je tudi kazal kot neka alternativa je zaradi nekega investicijskega cikla res neka dolgoročna zadeva bila prepoznana in ocenjena.

Skratka na podlagi tega, kar sem povedal in tudi na podlagi takratnih razmer na trgu z električno, sedaj pa govorim o konkurenčnem vidiku, takratne razmere na trgu z električno energijo, leta 2007, 2006, ko smo se odločali o teh strateških investicijah, so bile cene, nivoji cen bistveno višji kot so danes, pa je to več kot deset let nazaj, nivoji cen so bili 50-60 evrov za megavatno uro in so skozi naraščali, tako kot je poraba naraščala, je seveda povpraševanje naraščalo, novih virov ni bilo in cene so naraščale. Kar se tiče cen, se je kazalo in prve ocene te vrednosti so bile približno 600 milijonov evrov za 600 megavatni blok, na podlagi investicijskega programa, ki je bil takrat aprila leta 2006 tudi potrjen s strani pristojnih, so te ocene izhajajo in ta investicija je izkazovala določeno donosnost, lahko tudi preberem kakšno, ker je bil takrat ta projekt prepoznan kot zelo zanimiv in aktualen tudi po tem aspektu, ko govorimo o konkurenčnosti.

Tretji vidik je bila pa trajnostni vidik: Blok 6 TEŠ je nadomeščal, kot ste že velikokrat na tej komisiji slišali, zastarele bloke, povečeval je izkoristke, zniževal je emisije in iz tega naslova je bil ta projekt tudi zelo pomemben v tem trajnostnem smislu. To so sedaj vidiki, v katerih smo se mi takrat leta 2005 in 2006 odločali o tej investiciji.

Ne smemo pa zanemariti peti vidik, tj. socialni in družbeni vidik. Gre za pomembno investicijo, ki zagotavlja delovna mesta v Šaleški dolini, pa tudi širše in omogoča marsikomu dostojno preživetje. Ogromno tudi samostojnih podjetnikov in drugih je vezano na to podjetje, zato se nam je tudi ta vidik zdel pomemben. Ko smo tehtali med 2x 400 megavatno plinsko parno enoto ali i TEŠ 6, je jasno, da družbeno-socialni vidik TEŠ 6 je povsem nekaj drugega kot dvakrat štiristomegavatne plinsko parne enote.

Skratka, to so bile okoliščine, v katerih smo se takrat kot vlada in sam kot resorni minister za gospodarstvo oz. tudi za energetiko odločali, ko smo sprejemali resolucijo nacionalnih energetskih projektov, ki je bila sprejeta leta 2006 in tu je bil ta konkreten projekt s temi približno številkami kot sem jih navedel. Aprila 2006 je bil ta projekt vreden dobrih 600 mio evrov, številke so jasne iz dosedanjih in drugih ocen takrat ni bilo. Projekte je predložilo ministrstvu HSE in TEŠ in ni bilo prav nobenega razloga, da tem številkam ne bi verjeli. Tudi njihovim izračunom donosa, ki je šlo skozi investicijski program takratni in zato smo tem številkam verjeli in jih vključili v resolucijo nacionalnih energetskih projektov. Torej številke iz resolucije so številke podjetja, ki je to investicijo do tiste mere takrat pripravilo.

Leta 2006 je bil sprejet in to tudi povem, ker je zelo pomembno, spet en drug dokument, ne vem, če ste na komisiji že slišali o tem, to je strategija privatizacije slovenske energetike. To je bila na vladi potrjena strategija, ki jo je pripravila strokovno ekspertna skupina, na podlagi nje je ministrstvo pripravilo gradivo za sejo vlade in ta konkretna privatizacija slovenske energetike je upoštevala nek predlagan scenarij za naložbo TEŠ 6, da se to naredi z dokapitalizacijo. Takrat je bil interes poiskati zasebnega vlagatelja, ki naj bi skozi dokapitalizacijo TEŠa omogočil to investicijo. Skratka, da bi HSE ali TEŠ dal stvarni vložek v bistvo objekta takšnega kot je in da bi strateški investitor, za manjšinski delež govorim, pod 50% govorim, vložek s katerim naj bi nastal ta nova proizvodna enota. Takrat je bil koncept, da ne bi to gradili z denarjem TEŠ oz. HSE oz. slovenske energetike, temveč da bi poiskali zunanjega energetskega vlagatelja. Lahko bi to bila domača energetska družba, takrat smo precej razmišljali tudi o Petrolu, ker se je zanimal za vlaganja v nove vire tudi on, ali pa tuja. Šlo pa je za manjšinski delež pod 50%, ker je projekt takrat izkazoval donosnost, je bila ta zadeva zanimiva. Ambicija je bila tudi, da delijo proizvodno električne energije glede na vložke, s tem bi bila slovenska energetika precej razbremenjena. Mislim, da če bi takrat šli po tisti poti, bi bil zaradi zasebnega investitorja projekt bistveno bolj pod drobnogledom in pod nadzorom in bistveno bolj racionalno izpeljan. Vendar ne.

Takratna opozicijska politika, zlasti SD iz Šaleške doline, je neverjetno, neverjetno pritiskal preko sindikatov, da ne govorimo o gospodu Sevcnikarju, na seveda to, da bog nas varuj kakorkoli privatizirati energetiko, da to mora ostati v domači oz. ne vem čigavi lasti in da je seveda cilj, da se to spelje, pa naj stane, kolikor stane.

Tako da, spoštovani predsednik, poskušal sem orisati ta prvi vidik, pomemben vidik, kako sem takrat, ko sem bil na javni funkciji razmišljal, in kakšne so bile osnove za to odločitev. Da je bil projekt sprejet skozi resolucijo nacionalnih projektov in seveda, kaj in na kak način smo videli izpeljavo te investicije, torej skozi dokapitalizacijo in skozi iskanje nekih eksternih virov za to, to je dokument, ki je bil na vladi sprejet, je javno dostopen in ne bi bil noben problem dobiti to.

Ob tem bi izpostavil svojo vlogo kot predsednik NS. Bil sem predsednik NS od leta 2005 do 2007. Ko sem prebiral, imam namreč v svojem arhivu vse zapisnike sej nadzornega sveta iz tega obdobja, smo se na eni seji seznanili z investicijskim programom blok 6 po tej vrednosti o kateri sem govoril, torej okoli 600- 650 mio evrov. To je dokument iz aprila 2006, s tistim smo se na NS HSE seznanili, nismo ga potrjevali, nismo odločali o njem, smo se seznanili. Takratna stopnja donosnosti, doba vračila, obseg investicije, je bil za nas ob tistih razmerah, poudarjam,

tistih cenah električne energije sprejemljiv. Zakaj je bil nadzorni svet po tem boste vprašali tiste, ki so po tem sodelovali pri njem.

Prehajam na drug vidik te investicije, ki je tudi zelo pomemben, to je izvedba tega projekta. Politika, nosilci javnih funkcij, nismo in niso bili tudi kasneje ne, vpleteni v izvedbo samega projekta, ker po nobenem zakonu nismo za to pristojni. ZGD zelo jasno govori o pristojnosti določenih organov gospodarskih družb, organov vodenja in nadzora. Za izvedbo same investicije in njeno vrednost ter njene pogodbe so odgovorni organi, ki te pogodbe podpisujejo oziroma soglašajo z njimi oz. jih odobrujejo. To so pa uprave in nadzorni sveti.

Mislim, da je ključen problem dvojni. Prvič v sami izvedbi tega projekta, torej v samem vodenju te investicije, skozi pogajanja, sklepanja pogodb, sklepanja aneksov, skozi nadzor teh odločitev preko zlasti NS TEŠa, ker ta je bil tisti operativni organ, ki je potrjeval pogodbe, ki jih je uprava TEŠa predlagala v tem konkretnem projektu in seveda nihče drug. Tudi uprava in nadzor HSE-ja zlasti takrat, ko se je govorilo in potrjevalo o enostarševski garanciji, to je bilo leto 2009, to se mi zdi zelo pomembno, že prej je bila potrjena ta enostarševska garancija, podpisana pa je bila leta 2009. To so po mojem tisti ključni momenti, in mislim, da sedaj potekajo določene preiskave znotraj policije, tožilstva, so nekateri postopki in upam, da bo tudi v poduk bodočim problemom in takšnim primerom učinkovito in relativno hitro rešeno in želimo si vsi, da odgovorni odgovarjajo.

Moja vloga kot nosilca javnih funkcij pa ni bila samo v mandatu, ko sem bil minister, torej do jeseni 2008, temveč tudi potem, ko sem bil poslanec.

Sedaj bom izpostavil mojo vlogo v letu 2009, oz. tudi že v letu 2008, ko sem bil poslanec DZ. Vzel sem si malo časa in sem prebrskal magnetograme sej Državnega zbora, marca 2009 in pa kasneje še v jeseni oziroma poleti 2009. Namreč menim, da je bil takrat še čas to investicijo ustaviti. Zakaj bi jo bilo pa potrebno ustaviti, če smo prej ocenili, da je v redu? Iz zelo preprostih razlogov. Ker se je prvič z nastopom gospodarske krize v letu 2008 zadeva na energetskih trgih drastično, ampak res drastično spremenila. Cene so se prepolovile, hkrati pa je povpraševanje zaradi krize v gospodarstvu bistveno upadlo. Ker je povpraševanje upadlo, so cene upadle in cene so se več kot prepolovile. Takrat sta kar naenkrat zmanjkala dva pomembna argumenta za to investicijo, to je, da je konkurenčna naložba in da gre za nujen doprinos k varni in zanesljivi oskrbi. Najmanj dva sva takrat ocenila, da bi bilo potrebno to investicijo malo zabremzati oz. o njej premisliti. To smo tudi predlagali. Še nekaj se je spremenilo takrat.

V fazi našega predsedovanja EU je bil sprejet paket direktiv podnebno energetskega paketa, ki so postavljale pred DČ zavezujoče cilje glede deleža obnovljivih virov v končni uporabi in glede zmanjšanja emisij CO₂. Tudi to se je spremenilo v letu 2008, pomembno. In še tretja stvar, ki se je spremenila, to je investicija je drastično narastla v vrednosti, to pa zaradi tega, ker so verjetno prišli do konkretnih razpisov, do konkretnih ponudb, tu velja izpostaviti, da te ponudbe so bile v najmanj ugodnem času zaradi konjunktura, ki je dosegla višek v letu 2008 ali v prvi polovici leta 2008, so cene tudi opreme in energentov, sem imel preglednico, svetujem, da si to pridobite, kako so šle cene jekla gor. Cene jekla so bile v letu 2007 in 2008 na rekordnih ravneh, sedaj niti približno niso takšne in tudi še en čas ne bodo in so nekajkrat nižje. Skratka, zaradi teh razmer, pa tudi zaradi slabo vodenega projekta, je vrednost investicije drastično narasla iz 600 mio preko milijardo. Investicija se je realno gledano zaradi ponudb, zaradi konjunktura in zaradi slabo vodenega projekta, podražila, cene električne energije na trgu so padle in nič ni kazalo, da bodo zrastle in tudi poraba je padla, pa še direktiva podnebno energetskega paketa. Skratka več kot dovolj razlogov, da bi konec leta 2008 in v letu 2009 malo ustavili konje, malo razmislili o tej investiciji in po razmisleku nadaljevali s to investicijo. Nisem rekel, da je treba opustiti to

investicijo, tudi takrat ne. Rekel sem pa, da je treba zaradi spremenjenih okoliščin o njej ponovno premisliti.

Takrat sem govoril s številnimi direktorji dobrih firm. Številne firme so z nastopom krize revidirale svoje poslovne načrte. Normalno, ko imate vi rast, ko prodaja raste, ko imate ene načrte, ko se čez noč nekaj spremeni, nastop krize je bil ekstern, ni bil interen naš, je treba revidirati poslovne načrte in plane za naprej, marsikatera firma je to naredila, je opustila določene naložbe, ali zamrznila, ali jih odložila ali kakorkoli. Samo v primeru bloka 6 pa ne samo, da bi si kdo vzel čas za razmislek, prav trmasto vztrajanje zlasti takrat odgovornih politikov iz šaleške doline, sem jih v članku tudi naštel in bom ponovil, zlasti je prednjačil takrat Bojan Kontič, je imelo za posledico, da so se te stvari nadaljevale. Imeli so težave znotraj SD takrat. Tudi s predsednikom vlade. Mimogrede omenil bom to, bi bilo fino, če preverite, morda da ne bo kdo zoper to sprožil, kakšne zadeve, je ... Takratna vodja kabineta pri premierju je znala povedati, da so grozili predsedniku vlade s tem, da bodo že poskrbeli, da bo razrešen kot predsednik vlade in kot predsednik SD stranke, če namerava to investicijo zadržati oziroma ustaviti. To sem slišal, o tem nimam nobenih dokazov in pravim, da bi bilo dobro, da se to preveri. Bi bilo dobro, da bi zaslišali gospo Simono Dimic, ali gospoda Pahorja, ali se je to res zgodilo. Sugeriral bi, če smem, da bi tudi gospo Simono Dimic vključili med te, to je takratno vodjo kabineta pri PV.

Namreč takrat je bila zadeva tudi takšna, da je gospod Pahor, takratni predsednik vlade, sklical en strateški svet za energetiko, sem bil član tega strateškega sveta, me je povabil k sodelovanju, in tudi na tem strateškem svetu smo nekateri, tudi gospod Robert Golob in še nekateri, govorili o smiselnosti zaradi spremenjenih okoliščin nekega dodatnega razmisleka o tem.

Da to ni bilo vse, priča magnetogram seje DZ, 30. In 31. 3.2009, ko je takratni poslanec Franc Bogovič postavil takratnemu PV Borutu Pahorju poslansko vprašanje in pobudo z enim samim namenom, da se pred konkretnimi projekti v energetiki razmisli o novo nastalih okoliščinah in da se revidira nacionalni energetske program. Torej najprej na podlagi spremenjenih okoliščin tudi zaradi direktiv nacionalni energetske program in potem se gre v konkretne investicije, kajti obratno je nesmiselno. Kajti če najprej naredite eno tako mega investicijo, ste predefinirali tako ali tako vse in nima nobenega smisla potem sprejemati strategije, še posebej ne na polju obnovljivih virov. Poglejte, če vi obremenite finančno in zadolžite en sistem z eno naložbo v fosilne vire, kako bo ta ista firma peljala nek ambiciozen načrt na polju obnovljivih virov oz. zmanjšanja emisij? Skratka takrat je bilo opozorilo, da dajmo najprej revidirati strateški načrt, pa potem konkretne projekte, takrat je bilo aktualno tudi združevanje energetskih stebrov, in ni bila samo ta naložba, tudi združevanje stebrov je bilo aktualno v začetku Pahorjeve vlade. In takrat je gospod Bogovič to vprašal in pogledajte zanimivo, bom en sam, se opravičujem današnjem predsedniku države, bom samo en stavek prebral, ker mi smo to utemeljevali, češ cene so padle, sedaj je treba o tem razmisliti. On je pa takole povedal (citat): Kljub temu je jasno, da se bodo potrebe po energiji povečevale hitreje od produkcije in zato je napačno verjeti, da bodo cene energije ostale na teh nizkih nivojih. (konec citata). To je bilo leta 2009, cene energije so še sedaj na teh nizkih nivojih. Pa še bodo verjetno, ker trgovanje gospodarskih subjektov govori o takšnih cenah. To je predsednik takratne vlade, današnji predsednik države, izjavil v tem parlamentu. To vse pove. Pove, da so mislili, da bo tista krizica trajala nekje pol leta, potem bo vse cvetelo, in zakaj bi to mi sedaj ustavljali. Ampak so se zmotili. In danes smo tu, kjer smo.

Potem malo še listamo naprej po teh magnetogramih. In potem je bil gospod Bogovič še bolj jasen, ali bomo v DZ o tem razpravljali prej, to se pravi o strateških usmeritvah države, ali pa o nacionalnem energetske programu, preden bodo odgovorni ljudje v elektrogospodarstvu podpisali pogodbe, ki bodo imele za sabo več kot milijardo ali četrtno avtocestnega križa

obveznosti. Gospod Pahor je odgovoril: Preden bomo sprejeli odločitve, bodo predmet posveta in izmenjave mnenj v tem visokem zboru. A ni bilo nič.

Takrat sem sam mučil tudi finančnega ministra gospoda Križaniča o konkretnih številkah te investicije. Ministra za finance sprašujem predvsem o finančni plati te ogromne investicije TEŠ 6. Zanima me: kolikšna je natančna vrednost te investicije, v medijih se namreč pojavljajo različne informacije. Koliko od tega bodo dobili tuji partnerji oz. dobavitelji opreme in koliko slovenska podjetja, pogodbo naj bi podpisala družba Teš oz. Holding, ne ve se kdo, kakšna je finančna konstrukcija, kakšna je ocena in kakšna lastna cena električne energije in potem je zanimivo, minister za finance odgovarjal sledeče, ker je najprej vse živo drugo povedal, na koncu, ko pa mu je zmanjkovalo časa, pa je dejal: ker me čas priganja, naj odgovorim na vprašanje trenutne vrednosti investicije. Trenutna vrednost je 1 milijarda 130 milijonov, pričakuje se, da bo znižana za 200 milijonov, takrat se pričakuje, na 900 milijonov. A so se ta pričakovanja zgodila? Vrednost pogodbe z Alstomom je 798 milijonov, pričakuje se, da bo zmanjšana za 200 milijonov evrov. Natančna finančna konstrukcija po načrtu znaša 50% kredita EIB, ta je praktično potrjen, samo še izvamemo DDV, 20 naj bi dale komercialne banke, ostalo lastna sredstva. Verjetno bo HSE izdal obveznice za celoten del. A jih je? Ni. Konstrukcija cene, je rekel, 2,5 evra za giga joul dobi Teš. A je to res? Ja glejte, to so izjave nosilcev javnih funkcij, takratnega ministra za finance v parlamentu poslancu na poslansko vprašanje. Ali mu verjamemo ali ne. Izkaže se, da ne smeš verjeti nič. Ampak kam smo prišli, če je temu tako. Kam smo prišli. Sem tudi v sklepu povedal sledeče: poleg tega, da so se spremenile razmere na trgu je seveda potreben nov strateški razmislek, zagovarjam investicijo v TEŠ 6, ker je dobra, menim pa, da je, preden gremo v tako megainvesticijo, potrebno revidirati to, še posebej kar angažira tako visoka sredstva, razmisliti, ali ne bi morebiti to investicijo znižali tudi za 100/200 megavatov takrat v novih razmerah, torej spremeniti nacionalni energetske načrt, ter šele nato se podati v to investicijo. To so bile moje javno izrečene besede v letu 2009. Spomladi. Takrat je bil še čas, do podpisa oziroma do konkretne veljave pogodbe o nakupu z Alstomo, ki je začela, kolikor sem seznanjen iz medijev in dela vaše komisije, polno veljati šele s podpisom starševske garancije v drugi polovici leta 2009. Starševska garancija je bila se mi zdi oktobra ali novembra 2009, šele takrat je nastala polna veljava pogodbe in od takrat naprej je pa res problem. Od takrat naprej, ko se je pa to zgodilo, je bila zelo težka pot nazaj. To, a veste, je tako kot ko se oženiš enkrat. Dokler se ne oženiš, je še čas, ko se pa oženiš, je pa sicer tudi ločitev možna, ampak je po navadi draga, pa boleča, pa en kup ljudi je zraven še prizadetih verjetno. Torej takrat je bil do jeseni 2009 še čas in smo nekateri takrat na to opozarjali.

No, sedaj bi vam pa rad prebral nekaj zanimivih izjav gospoda Kontiča v parlamentu. Gospod Kontič je potem, a veste, sedaj tako, gospod Bogovič ni bil zadovoljen z odgovorom PV na to poslansko vprašanje, normalno, in zato je zahteval javno razpravo glede odgovora PV in pogled ga zlomka, bila je izglasovana. Mislim da ena redkih javnih razprav glede odgovora PV, ki je bila v parlamentu izglasovana in je potekala javna razprava o odgovoru 15. 5.2009 na plenarni seji DZ. Gospod Kontič je med drugim takrat povedal sledeče: vsak poskus povezovanja spreminjanja investicijske odločitve z izvedbo prenovljenega nacionalnega energetskega programa in uvrstitvijo posamezne investicije v program je dejansko poskus zaustavitve investicije, to pomeni igranje z energetske prihodnostjo te države. Za energetske sektor bi bilo pogubno, če bi zaradi krize zastale investicije v nove proizvodne vire in prenos na infrastrukturo. To je povedal gospod Kontič v parlamentu. Bolj ilustrativno, kako zavzeto se je potegoval za to investicijo, ni mogel povedati. (citati): To je igranje z energetske prihodnostjo naše države. Za energetske sektor bi bilo pogubno, če bi ta investicija zastala. (konec citata).

Problem je točno jasen. Gospod Kontič je bil takrat vladni poslanec, je bil predstavnik vladajoče koalicije, razmeroma vpliven v tej stranki je bil vedno, celo lahko da je bil vodja poslanske, to

nisem preveril, to se mi zdi zelo pomembno, da tu izpostavimo, da se vidi skozi izjave teh ljudi, kako so naravnost histerično branili to naložbo, če se je le malo začela tresti. Mislim, da je predsednik vlade takrat Pahor malo le izrazil interesa, da bi pa le malo previdneje v to šli in je dobil porcijo po mojem iz lastnih vrst.

Potem pa še to: seveda kaj češ drugega v obrambi kot napasti, in takrat se je vnela diskusija med Posavskim in Šaleškim energetske lobijem, češ, da naj bi jaz sodil v Posavski lobi, češ, vi Posavci to sedaj želite zase in je to nek spopad med dvema lobijema. To govorim, da boste razumeli še eno njegovo izjavo, ki je zanimiva. (citata): Ne gre tu za spopad in nerazumevanje ali nestrinjanje stroke, ki vse te projekte podpira. Gre v bistvu za politiko, za odločitev, kaj financirati, kako financirati in kako čim več sredstev pripeljati tja, kjer so na ta sredstva tudi računali v preteklosti. (konec citata). Točno za to gre. Gospod Kontič je zelo jasno povedal, da pri tem projektu ne gre za nerazumevanje in nestrinjanje, temveč samo za politiko, za odločitev, kaj financirati in kako financirati in kako čim več pripeljati tja, kjer je bila odločitev v preteklosti že sprejeta, to je v Šaleško dolino. Kako se je to potem razdelilo naprej že veste skozi nekatere policijske preiskave že vete, kdo vse si je malo opomogel pri tem. To so stvari, to ni moje mnenje, to sem bral iz magnetogramov seje iz te same razprave okoli tega projekta takrat ko bi ga bilo še možno ustaviti.

Vsi ti poskusi naprej. Državno poroštvo. Kdo je prvopodpisani? Gospod Bojan Kontič. In vi iščete nosilce javnih funkcij, ki so odgovorni za to. A je bil gospod Kontič član uprave tega podjetja, nadzornega sveta tega podjetja? On se je kot politik in kot javni funkcionar z vsemi svojimi dejanji in s svojimi izjavami zavzemal, da mora biti investicija izpeljana, pa naj stane kolikor hoče in kogarkoli hoče.

To ne govorim zaradi tega, da bo sedaj ta projekt zaradi tega rešen ali cenejši, govorim samo zato, da naj odgovorni odgovarjajo in da se iz tega naučimo tudi v primeru drugega tira. Ker se bojim, da bo tudi tu nekdo, ko se bodo kazala in kresala strokovna mnenja, uporabil politično moč in rekel, glejte ta projekt mora tako kot je biti, in naj stane kolikor hoče in bomo imeli spet eno nasedlo zgodbo v tej državi. Pa ne želim povedati, tako kot ne za blok 6, da ga ne rabimo, rabimo drugi tir, tako kot rabimo, jaz mislim, blok 6, ampak ne na tak način in ne pod takšnimi pogoji, kot se je to zgodilo.

Imam še nekaj stvari pa bom potem zaključil. Ta projekt, ker so utemeljevali, kako zagovarjati, je slonel na ogromno zavajanjih slovenske politike, odločevalcev tako s strani firm kot s strani nekaterih nosilcev javnih funkcij. Ena eklatantno zavajanje si je gospod Kontič privoščil tudi na tej komisiji, o tem sem tudi pisal v tem članku. Neverjetno. Res se ne more otresti teh slabih praks. To je zavajanje, ko je primerjal investicijsko vrednost gradnje HE Brežice in investicijsko vrednost bloka 6 in je na podlagi tega zaključil, da bi lahko bil TEŠ6 še dražji, saj je v primerjavi s HE Brežice stal še malo, bi lahko stal še več. To je bil ergo njegov zaključek na tek komisiji. Gospod Kontič, no ne bom, da ne bom imel kakšnih problemov, kasneje, takšno razmišljanje je napačno, parcialno in vodi do krivih zaključkov. Namreč ekonomsko upravičena proizvodnja mora obravnavati vse stroške, ne samo stroške investicije. Zelo pomembni so stroški energenta in stroški obratovanja. Pri HE Brežice je vrednost energenta nič, ker to, da teče, ker izkorišča padec. Nasprotno mora državi plačevati, ker mora plačevati koncesijsko dajatev, državi in občini vodno povračilo. Skratka, država od tega nekaj dobi, energenti stanejo toliko kot država zaračuna koncesijske dajatve oz. vodnih povračil.

Stroški dela v primeru HE Brežice in TEŠ 6 so neprimerni, zato je lastna cena, da ne govorimo o stroških vzdrževanja in obratovanja, zato je lastna cena HE na Spodnji Savi pol nižja kot pa od TEŠ6. Ampak ne, gospod Kontič je primerjal samo tisto, kar mu je ustrezalo. Investicijsko

vrednost. Zakaj gospod Kontič ne primerja investicijsko vrednost v tri ali dvaparno plinsko bloka Kidričevo, ki sta bila tudi alternativa TEŠ 6, kjer je cena investicije še nižja in je cena naložbe praktično identična ceni plina. Pri plinsko parnih blokih je cena identična - govori o ekonomski upravičenosti, ne pa o investiciji in stroških dela, ki so tudi relativno nizki.

Torej želim povedati, da se teh starih praks zavajanja tudi pred to komisijo, ljudje ne morejo otresti in govorijo takšne polresnice. Če je čista laž, niti ni problem, ker jo človek hitro prepozna. Problem je polresnica ali pol laž, kakorkoli pogledamo. Ker ta zavede človeka in pride do nekih napačnih sklepov in naredi se potem napačna odločitev, ki potem nekoga stane.

Mislim, spoštovani člani komisije, da je že dosedanje pričanje pokazalo, več kot jasno, kdo so tisti, ki bi še lahko preprečili in so bili ustrezno opozorjeni, pravočasno, to investicijo v takšni meri, ki jo bomo odplačevali vsi porabniki oziroma beri vsi davkoplačevalci tudi v prihodnje.

Saj ste videli zadnji poizkus Rotnikovega davka, to se pravi pribitka za prednostno dispečiranje na vseh položnicah. Sedaj tudi ta izračun mi ni čisto jasen, a veste. Kako so prišli do enega evra, ker najmanj kar je, bi morali priti do treh evrov na položnico.

Oglašanje v ozadju: od 0 do 3.

Mag. Andrej Vizjak nadaljuje: Ja, a veste od 0 do 3 je tudi 3 na položnico, in če je to potem celo leto, je to tamle 36 evrov in ni več 12. Pa še to mislim, da bi bilo veliko vprašanje, ali bi s tem pokrili probleme, ker po mojih izračunih izkazuje ta investicija najmanj cca 50 mio evrov minusa na letni ravni in 36 milijonov je samo del do 50 milijonov.

Tudi danes mislim, da so rešitve za ta problem, nekatere so v razpravi, nekatere še bodo, mislim pa, da rešitev brez tega, da najprej tudi lastniki TEŠa pogledajo sebe v ogledalo in malo prebrskajo stroške in vidijo, ali so naredili vse na tem, brez tega ne bo šlo. Oni pravijo, da so naredili to in več od tega, je pa to veliko vprašanje, ali je temu res tako.

Tako da, spoštovani, na tem bi približno zaključil in sicer z enim upanjem, da bo vaša komisija v končnem poročilu prišla in pribila tisto kapico na ta projekt v tem smislu, da se res kaj podobnega ne zgodi več pri ostalih mega projektih v tej državi. Hvala.

Matjaž Hanžek: Hvala mag. Vizjak. Vaša predstavitev je bila izjemno izčrpna. Začel bi z nečim, s čimer se strinjam in kar ste opozorili, da ko imaš načrte in neke plane, kaj boš delal in se spremenijo okoliščine, jih je treba na novo premisliti in tudi meni se je to zgodilo, da sem imel zelo dober scenarij, kaj bom spraševal, ampak ker nisem tisti, ki gradi TEŠ6, bom prilagodil in izpustil marsikaj, kar bi drugače vas vprašal. Mimogrede bi pa eno stvar rad razčistil, ker mislim da, je lapsus. Vi ste govorili, da ste blok 6 ter ostalo dali v nacionalni energetske projekt, najbrž ste mislili razvojni program?

Mag. Andrej Vizjak: Ne, resolucija nacionalnih energetskih projektov. Pardon, resolucijo nacionalnih razvojnih projektov 2006-2027.

Matjaž Hanžek: Ja, to se mi je zdelo.

Mag. Andrej Vizjak: Ne ni bilo o NEPu.

Matjaž Hanžek: Ja,ja,ja, ker vsebinsko je vezano, potem se ne razume, ker sem vedel, da se to misli.

mag. Andrej Vizjak: Je bil lapsus, se opravičujem.

Matjaž Hanžek: Bom šel kar malo sem pa tja in se vezan na vaše. Omenili ste domnevno pritiske na takratnega PV Pahorja, jaz sem pa tudi slišal, da so na vas domnevno pritiskali, npr. da so sindikalisti grozili, da pred volitvami, če ne boste podprli bloka 6, bo Slovenija v temi, ali je to res?

Mag. Andrej Vizjak: O tem zapisa ni nobenega. Je bilo pa dejansko nenehno čutiti to, kar sem tudi prebral iz usta gospoda Kontiča takrat. On je tudi meni dvakrat ali enkrat zastavil poslansko vprašanje, zakaj še ni energetskega dovoljenja podpisanega za TEŠ, čeprav je bil v rekordnem času, ker je bil tudi v resoluciji ta projekt obravnavan odgovorno. In nenehno, zakaj še ni, ali se zavedamo, tudi gospod Rotnik mi je leta 2010, imam tudi članek na to temo, očital, da se je zaradi zavlačevanja z energijskim dovoljenjem investicija podražila, pri čemer ni pojasnil zakaj in kako. Skratka da, bili so nenehno, nenehno pritiski v tem smislu: češ, dajmo to hitro, dajmo to čimprej, kaj mečkate, čeprav so nekatere stvari še nismo vloge dobili, bi jo morali že rešiti, po domače povedano. In tudi izjave teh ljudi. Seveda ni naključje, da so bili takrat vodilni v HSE temu zelo naklonjeni in tudi kasneje. Izpostavil bi gospoda Boruta Meha, ki je takrat, ko je bil on direktor HSE bil še čas, da bi kaj naredili, tudi tam, a veste se v teh krogih gibljem, in je bilo mogoče razumeti, da so nanj zelo pritiskali te ta isti, ki ste jih omenil in vem, kaj se je takrat dogajalo. Da. Sindikati. Vodstvo TEŠa, s Sevčnikarjem na čelu. Nimam rad govorjenja o nekaterih, nekdo nekje, zato vam govorim konkretna imena. Gospod Rotnik, gospod Borut Meh Kontič, Sevčnikar so orkestrirano enkrat skozi ta vrata enkrat skozi ona pritiskali na določevalce, glede tega, da se ta investicija v času, ko bi se še lahko, ne smela zaustaviti. Tak občutek imam, da pa bi imel dokazila, Da bi pa imel kakšna dokazila, razen tega kar imam tu, da se bo zadeva sesula, če bomo to prekinili.

Matjaž Hanžek: Hvala, saj sedaj ste mi že odgovorili na stvari, ki sem jih hotel vprašati. To sem slišal za izsiljevanje, medtem ko iz dokumentacije pa se vidi predvsem to očitiranje za zavlačevanje pri drugem energijskem dovoljenju, ker se mi zdi da v primerjavi z drugimi državnimi akti je šlo zelo hitro skozi. Ampak pustimo to. Ostanem kar pri tem. Najprej je bilo izdano, na konkretno bom šel, energijsko dovoljenje za 500 megavatov stoprocentni lignit, da investicija sama ne bo rabila dodatne energije in tako naprej. V pol leta ste morali že izdati spremenjeno energijsko dovoljenje. Če si dovolim komentarček, tisti, ki so tako investicijo delali, čeprav so takrat še govorili o 600 megavatih, so po moje malo čudno načrtovali, če se v pol leta spremeni velikost za 20 procentov. In seveda tudi vhodni energent je postal, ne le lignit, ampak tudi 10 odstotkov uvoženega črnega premoga. A ste takrat kaj posumili? Ob tem da so bili še hudi pritiski, to sem pa v dokumentaciji videl, da je potrebno to čez noč podpisat. Popravite, če se motim.

Mag. Andrej Vizjak: Saj imate čisto prav. Saj so bila tudi poslanska vprašanja takrat v parlamentu. Zdaj, naj najprej pojasnim, kaj je energijsko dovoljenje, da ne bi mislili, da je energijsko dovoljenje odločitev o investiciji. To je upravni akt, ki ga mora ministrstvo izdati, da, po domače povedano, potrdi, da neka investicija paše v elektro-energetski sistem. Skratka, da so ustrezni daljnovodi in tako naprej. To je strokovni dokument, to je upravni akt. To je tako kot gradbeno dovoljenje. Gradbeno dovoljenje ni odločitev o tem, ali se nam neka investicija izplača ali ne, ampak ali lahko na neki parceli zgradimo, po domače povedano. In zelo podobno lahko primerjamo energijsko dovoljenje. Ker meni se očita, ja ste izdali energijsko dovoljenje, s tem ste potrdili investicijo. Ni res. Energijsko dovoljenje se izda na podlagi, to je strokoven dokument, energijsko gledano, ali objekt paše v elektro-energetski sistem.

In pogledajte, res igra teh datumov je zelo zanimiva. Potem bom pojasnil tudi to odstopanje. Mi smo namreč dobili vlogo za energetska dovoljenja za blok 6 21. aprila 2006, mnenje pa je bilo izdano mesec dni kasneje, 21. maja 2006. In gospod Kontič ni mogel zdržati, da mi ne bi še vmes postavil poslanske vprašanje, zakaj še ni izdano. Pri čemer je bilo, tako kot pravite, za 500 megavatni blok vloga bila vložena 21. 9. 2005, to se pravi pol leta prej, in da je bilo tudi za to energetska dovoljenje pa dva meseca kasneje 23. 11. 2005. Zdaj, ko so pojasnjevali odgovorni v TEŠ zakaj, so govorili, da za, bi rekel, doseganje teh izkoristkov, best available technology in vseh ostalih parametrov, da mora tak blok biti. Zdaj, takrat na ministrstvu se nihče ni, tudi ni bil pristojen, spuščal v konkretno presojo navedb investitorja o tem. Bila pa je zadaj še ena ambicija Šaleške doline, to je pa tudi potrebno poudariti. Šaleška dolina je hotela imeti delujočih več kot 1 gigavatni ...

Matjaž Hanžek: ... 1300 pa še nekaj ...

Mag. Andrej Vizjak: ... tako, je hotela imeti več, da bo daleč največja regija po instalirani moči. To je bila njihova ambicija. In govorjenja, da je blok 6 nadomestni blok, je bilo šele po letu 2008 oz. 2009, pred tem je bilo predvideno, da bo poleg obratoval še en blok ...

Glas: ... februarja 2010 je bilo šele ...

Mag. Andrej Vizjak: ... ali pa šele takrat. Pred tem je bilo predvideno, da bodo bloki delali paralelno. In da bo čez en gigavat inštalirane moči v TEŠ-u. To so bile njihove ambicije. Potem so, seveda, obrnili malo ploščo po krizi, potem so pa začeli to mantro nadomestnega bloka. Prvo pa to ni bil nadomestni blok.

Še eno stvar bi ... sem posumil takrat, da bi lahko bil problem, zato je res, da je nekoliko dlje trajalo pri vročitvi vloge, energetskega dovoljenja. Sam sem dobil s strani strokovnih služb, ker so tudi na njih pritiskali sto procentno, če so v enem mesecu izdale energetska dovoljenja za 600 megavatov, počakal tri mesece in sem si pridobil še mnenje takrat Agencije za energijo, se mi zdi ELES-a, ki je bil vedno pristojen za energetska omrežja. Dobil sem pozitivno mnenje tudi z njihove strani. Res se ne spomnim, ali je bilo to s strani agencije ali s strani ELES-a. In ko so šele oni povedali, da tudi to, torej tako povečan blok, paše, sem potem to sprostil in pustil naprej.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa. Kolikor se spomnim, nimam vseh podatkov tukaj, ampak so malo dvomili. Da je potrebno narediti nove vode in tako naprej. ELES je malo dvomil, ampak OK. 1435 megavatov, da bodo delali 4, 5, plus dva plinska, plus 6 blok. To je bil plan, ki ga je Rotnik 2004, in ga je potem vrh HSE povzel. In šele leta 2010 je zaradi priporočila PR službe nastal nadomestni blok, ampak sedaj vidimo že po tem, da ta blok ne zadovoljuje niti energetskega dovoljenja, da bo lahko samostojno delal, ampak rabi še en blok zraven, vidimo, da je bila to ena izmed tistih, to smo tudi že v posebnem poročilu napisali, hudo zavajanje. Oz. plan je bil, to kar se sedaj zdi. Tukaj se najbrž strinjava, zato vas ne bom spraševal naprej. Bi pa vas še nekaj vprašal, imam veliko, ampak bom prepustil besedo kolegom. Najprej bi pa povprašal glede ene stvari, ki ste bili zraven. Vprašanje javnega naročanja.

Mag. Andrej Vizjak: Z veseljem pojasnim.

Matjaž Hanžek: Vidim, da je bila to šele leta 2007 en ping pong med vašim ministrstvom in ministrstvom za finance. Vidim, da veste, kar povejte.

Mag. Andrej Vizjak: Najprej je potrebno ločiti dve stvari. Prvič je potrebno ločiti, ali naročila potekajo v skladu z zakonom o javnem naročanju, ali pa potekajo po principih, ki veljajo v tem

zakonu. HSE je imel takrat za vse hčerinske družbe in tudi zase pravila, identična zakonu o javnem naročanju. Zgolj s to razliko, da določene pritožbe niso zavrle proceduro. Interna pravila HSE so omogočala transparentno, odgovorno, nepristransko in ekonomsko racionalno nabavo sredstev. So omogočala in so bila prepis zakona oz. povzetek v vsebinskem smislu. Procesno, ker pa, seveda, zakon ni veljal, pa procesne določbe zakona o javnem naročanju, ki govorijo, kdaj se postopek zadrži, se ne sme izvajati naprej, recimo če je vložena revizija, pa seveda niso veljala. In jaz sem prepričan, da to sploh ni razlog za tako investicijo. Razlog za tako investicijo je to, kar trenutno preiskujeta v državi policija in tožilstvo, ambicija po koruptivnosti, neodgovornost, neznanje in malomarnost posameznikov. To je razlog za to, ne pa sistemski okvir izpeljave javnih naročil. Z vso odgovornostjo trdim, da v kolikor ne bi veljal zakon o javnem naročanju, kolikor bi veljala pravila, v kolikor bi veljala neka odgovornost, bi bile investicije v energetiki cenejše, če zakon ne bi veljal. In vedno sem na tem stališču. Zakon o javnem naročanju je zaradi konceptualne zgrešenosti gojišče korupcije in porok, da so stvari dražje, ko bi bile. Zakaj gojišče korupcije? Zato, ker silijo ponudnike, da se dogovarjajo. Lahko vam povem primer, danes. Zavarovalniški sektor ima Slovenijo razdeljeno. Vi v Brežicah v neki javni zdravstveni instituciji ne morete dobiti ponudbe neke druge zavarovalnice. Ne morete, ker je samo ena, ker so se tako dogovorili, pa velja zakon o javnem naročanju.

Ravno zaradi tega, ker velja zakon o javnem naročanju, jih je sililo v neko kartelno dogovarjanje, ki ga je seveda zelo težko dokazati, ker je vsako kartelno dogovarjanje težko dokazati, sploh pri nas, ko moraš imeti priznanje nekoga, pa še to vprašanje, če je dokaz, če je neprišteven. Želim povedati, da je zakon o javnem naročanju gojišče korupcije in da so praviloma investicije zaradi tega zakona dražje kot bi sicer bile, če ne bi veljal. Zato sem, ker sem to vedel tudi takrat, je pa seveda to nepopularno govoriti, ker, a veste, nek poslušalec danes bo mislil, ah, saj to je pa garancija, da je najcenejše. Ni res. To govori tisti, ki teh postopkov ni nikoli vodil ali jih ni vodil v dovolj velikem obsegu. Prepričan sem, da bi bila marsikatera infrastruktura energetska bila cenejša, če zakon ne bi veljal, vendar, če bi za odgovorne veljala, tiste, ki odločajo o izbranem, neposredna odgovornost. Da morajo biti odgovorni za gospodarno odločitve. Če je odgovoren in če se mu dokaže drugače, kar bi, seveda, morala biti neka možnost dokazovanja, potem bi verjetno to zadnjo odločitev oblikoval v svojem aktivnem poslovanju glede tega. Mi pa smo želeli skozi zakon o javnem naročanju vse zregulirati. Da daste vse stvari v stroj in vam ven vrže najboljšega ponudnika. Ni nobene resne, strokovne resne presoje odločitve, tudi pogajanja so zelo omejena. Poznam, ker delam s tem, in vem, kaj govorim. To so bili moji pomisleki, zakaj sem nasprotoval. Ker sem vedel, da se bodo ponudniki potem še bolj dogovarjali, kot so se že tako ali tako, in da bodo zato potem dražje stvari, ker bomo imeli bolj zvezane roke in toga pravila. In še danes nasprotujem. In še danes nasprotujem. Če bi mene vprašali, bi zakon o javnem naročanju v bistvu spremenil v tem smislu, da bi določil več svobode, vendar hkrati več odgovornosti tistih, ki izberejo konkretnega izvajalca.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa. S tem se strinjava, da odgovornosti ni, sem pa videl pri nekaterih pogodbah ne medsebojno dogovarjanje, ampak izključevanje nekoga, na blok 6 mislim, ki je imel boljšo tehnologijo, cenejše, ker so neke druge veze delovale. Kaj pa mislite o tem, da direktiva to naroča?

Mag. Andrej Vizjak: Glejte, direktiva naroča v bistvu ta princip, ne določa pa konkretno nesmiselne zakonodaje, ki jo imamo na to temo v Sloveniji. Mi smo si jo pač izmislili. Direktiva marsikaj naroča oz. načelno svetuje ali priporoča, določa, ne konkretizira pa dovolj natančno, ker to prepusti državam članicam. Sistem javnega naročanja, ki ga imamo v Sloveniji, s to ambicijo, da se vse regulira, je postal neznosen. In če bi bil zakon o javnem naročanju v skladu s poslanstvom direktive takšen, da bi določal neka načela, ki jim je potrebno slediti, tudi določene

postopke, hkrati pa bi nalagal večjo odgovornost pristojnih pri odločanju, bi naredili veliko več, kot pa smo doslej.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa. Sicer imam še veliko stvari, ampak bom samo še eno stvar povprašal in prepustil kolegom. To je bolj načelno vprašanje glede razvojnih projektov Slovenije. Strinjam se... A lahko prosim no... Rekli ste, s čimer se delno strinjam, da je konjunktura določala, da je bila ta investicija ekonomsko upravičena in vse ostalo, veliko tega se strinjam, ampak ... Prvič, ali ni bilo takrat nobenega razmisleka, da bo enkrat konjunktura konec, ne pa tako, kot je pri načrtovanju bloka 6, da sploh ni bilo omejitve zgornje cene, bolj ali manj sanjalo se je, da je treba imeti še drugo varianto zraven. Sprašujem za vaše mnenje, vi, seveda, niste načrtovali zraven. Drugič, glede energetskega koncepta v Sloveniji. Vemo, da v Sloveniji v primerjavi z Avstrijo porabimo približno 50 procentov energije več na enoto bruto domačega proizvoda. Ali ni bilo v tem konceptu malo tudi razmišljanja o tem, da bi na nek drug način se lotili planiranja energije, se pravi z varčevanjem, z izolacijo hiš, ki bi lahko dala nova delovna mesta, in tako naprej. Ne govorim o tem, ali je blok 6 smisel, govorim o velikosti bloka 6. Mi lahko o tem kaj sporočite.

Mag. Andrej Vizjak: Z veseljem. Ker s temi vprašanji sem se vedno rad ukvarjal in se tudi danes ukvarjam. Imate prav. Novi proizvodni viri so le eden izmed odgovorov na povečevanje porabe. Začeli ste s konjunkturo. A veste, električna energija in cena električne energije je vezana na Leipziško borzo. To je regijska stvar, to je evropska stvar, to sploh ni stvar Slovenije. In to, kar smo si mi mislili o konjunkturi leta 2002-2004-2006 sploh ni važno. Važno je, kakšni so bili trendi v Evropi, tudi pri naših izvoznikih, poslovnih partnerjih, v širšem regijskem okolju. In takrat ni nihče, pred krizo, leta 2008 napovedoval, da bo kriza. Da bo kar na enkrat kriza, nobeden od evropskih, da ne govorim o svetovnih. Ker Evropa je krizo pravzaprav uvozila iz Amerike, ker je bila tam dovolj izpostavljena. Želim vam povedati, kako bi, seveda, tu na nek način napovedovali nekaj za druge, ker morali bi napovedovati za širšo Evropo, kar oni sami z veliko več ekonomskega znanja, z veliko večjo tradicijo niso bili v stanju napovedati. Govorim o konjunkturi v Evropi od leta 2000 naprej. Od leta 2000 do leta 2006, še tudi do leta 2008, je bila nenehna rast in res takrat je bila in še vedno je določena korelacija med ceno električne energije in gospodarsko rastjo. Od takrat dalje je industrijska poraba nekoliko počepnila pa se je sedaj spet dvignila, vendar se moramo zavedati, da je naš način življenja in tudi spodbujanje obnovljivih virov spet povzročilo povečevanje porabe električne energije skozi individualni odjem.

Danes se številni grejejo s toplotnimi črpalkami, potrebujejo električno energijo. Danes imate, ne vem kaj vse, še menda drobilce za poper, na elektriko. Skratka vse živo je že na električno energijo. Klimatske naprave, tudi podnebne spremembe zaradi teh nihanj temperatur in bolj vročih obdobj, pred 10 leti bi poslovne prostore s klimatskimi napravami lahko našteali na prste ene roke, danes pa je to vsepovsod.

Želim povedati, da se je, da ne govorim o neki revoluciji na področju e-mobilnosti, električne mobilnosti. Če se zgodijo nam široko dostopni in uporabni električni avtomobili, potem bo to dodatno povzročilo pritisk. Električna energija je tudi »komot« energija. Če se vi ogrevate na les, je treba it v hosto, je treba to posekat, je treba to zložiti, je treba imeti kam zložiti, imate peč – ker namreč kurim na drva in vam lahko povem iz lastnih izkušenj – imate pepel, je zakajeno, žena vas ves čas »pegla« zaradi tega ... Če pa imate električno energijo pa ne rabite delati nič, vse je lepo avtomatsko. Nekateri, ki si lahko to privoščijo, si pač to privoščijo. Želim povedati, da je govoriti sedaj, da bo poraba energije z varčevanjem padla, ne bo, ker bo iz tega naslova zaradi standarda vedno imeli nove in nove potrebe. Svetujem vam, da si pogledate od Agencije za energijo letne biltene. Oni letne biltene objavljajo na spletni strani in govorijo, kako poraba lepo

narašča v letu dni. Potem lahko to seštejete in vidite za neko obdobje. Boste videli, da poraba pač narašča, tudi zaradi tega, kar sem omenil.

Zato se strinjam, da je potrebno veliko narediti na energetske učinkovitosti, imamo pa tudi nekatere probleme v Sloveniji, kjer bi se morali resno odločiti, ali bomo, recimo, zaprli Talum. To so taki megaporabniki, ki lahko mi pri individualnem odjemu naredimo karkoli, pa bo vprašanje, kaj bo. Kako bo z jeklarji, kako bo z energetske intenzivno industrijo? Veste, kaj je bilo sporočilo te sedanje vlade? Da se jim zniža prispevke, energetske intenzivni industriji so znižali davek za porabo. Ker so jih želeli narediti konkurenčne. To so sporočila, ki so evidentna. Zato želim povedati, ja, tudi odgovorov skozi resolucijo skozi energetske koncepte morajo biti usmerjeni v to, morajo biti usmerjeni v učinkovitejšo rabo električne energije, pa tudi v nove vire, da v nekem seštevku pridemo do zanesljive oskrbe.

Mogoče še to, pri drugih virih je tudi zaradi te investicije v blok 6 zanemaren pristop k doseganju ciljev podnebno-energetskega paketa do 2020, da ne govorim o teh novih ciljeh, ki so nezavezujoči in so pravzaprav neki deklarativni cilji do leta 2030. Kolikor sem seznanjen, če v Sloveniji naredimo, še ne vem, koliko sončnih elektrarn, ne vem, kaj vse naredimo na energetske učinkovitosti in postavimo, ne vem, koliko vetrnic, in vse, tudi Muro pozidamo s hidroelektrarnami, ne bomo dosegli deleža, ali bomo pa ga »glih za glih«. Blok 6 pomeni, da je pojedel vso amortizacijo, recimo, HSEja. Sedaj sem prebral poslovni izid, skupina je imela dobiček, konec leta. Kako je imela dobiček? A veste kako? Tako, da je vse iz Drave pokrilo izgubo TEŠ-a. Ne vem, ali je tukaj kakšen Štajerec ali iz Maribora, ne morem razumeti te potrpežljivosti Maribora, štajerske prestolnice, kako gleda leta in leta in bo še gledala leta in leta, da njihov denar iz Dravskih elektrarn odteka čez Ljubljano v Šaleško dolino. Ne morem razumet.

Posavci ne bi bili tako potrpežljivi. In tudi nismo bili. Tako je tudi nastal drugi energetske steber. Ker nismo gledali Ljubljane, kako je denar iz Nuklearne elektrarne, ki je v našem okolju, lepo oplajalo na Balkanu in tako naprej, kjer so se pač gospodje odločili. Takrat je bilo toliko modrosti vsaj, da so bili na čelu HSE ljudje, strokovnjaki, seveda, iz ta glavnih proizvodnih, upam, da vsi, iz ta glavnih proizvodnih regij. Spomnite se, ko sem postal minister, je bil direktor HSE g. Fabjan, ki je prihajal iz posavske regije, bil je še član uprave Ladislav Tomšič, se mi zdi takrat, pa Medved. In šaleški in iz Maribora. Danes pa, kdo je na čelu HSEja?

Želim vam povedati, da je to problem. To ni tako enostavno kot zgleda. Res se ne morem načuditi potrpežljivosti Štajercev, ko jim blokirajo projekt za projektom. Najprej so jim sesuli Muro, tistile Kozjak je zamrznjen in ga najbrž nikoli ne bo, čeprav, če poznate Švico, veste, da dela črpalne elektrarne, ker želi biti baterija Evrope. Črpalne elektrarne so lahko res baterija. In baterija pri povečevanju obnovljivih virov, zlasti sonca, ki je vezano na nek del dneva, je lahko zelo, zelo zanimiva, seveda, v kombinaciji z obnovljivimi viri. Verjetno tudi takšen neodločen župan, kot je zdaj, direktor pred upokojitvijo, glejte, jaz bi res se čudim Štajercem, da so tako, tako prilagodljivi.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa. Sem rekel sicer eno, ampak samo nekaj bi še dodal. Manipulacija, ki ste jo omenjali. Tudi to, da so vas prepričevali, da je 600 megavatov edina investicija, ki ustreza bat tehnologiji. Tudi nam so to razlagali, ampak pogledal sem malo na okoli, na Poljskem je lignit, ki je 10 procentov slabši kot velenjski, patno 2, ki je stal 475 megavatov, toliko kot sedaj dela blok 6, ker ne dela 600, se ne bom sedaj vtikal v to, ki ima celo en odstotek višji izkoristek. 540 milijonov je pa stal, tako da se pravi, milijon tristo na megavat inštaliran, medtem ko je naša 600 stala skoraj dva milijona štiristo na megavat.

Mag. Andrej Vizjak: Glejte, ne bom diskutiral in težko sodim o tem, ali obstaja tudi kak drug scenarij ali je takrat obstajal, ker zato enostavno nisem bil pristojen. Nisem bil pristojen odločevati in tehtati, to je bilo stvar firme. Ona bi v luči dobrega gospodarja morala to preučiti in predlagati tudi naprej, takrat sem verjel, nisem imel nobenega razloga, da ne bi verjel, da govorijo resnico. So bili nenazadnje le odgovorni ljudje, na odgovornih položajih, drugo je, kako so bili kot osebnosti. Takrat v njihove navedbe in njihove potrjene dokumente, nisem do te mere dvomil, da bi jih iz vidika politične moči ustavljal. Moramo pa biti tudi zelo konkretni glede pristojnosti. Takrat sem bil minister. Kakšno pristojnost sem imel vplivati na projekte ene odvisne družbe enega gospodarskega subjekta, by the book govorim, po ZGD? Če bi imel takrat te informacije, sej po bitki smo vsi generali, če bi imel takrat te informacije, bi gotovo to sprožil, ne glede, tudi, bi pač preko politične moči to poizkusili, tako kot smo tudi apelirali kasneje, da se to zgodi leta 2009, ko se je po moje še dalo to stvar ustaviti.

Mimogrede, ne vem, če sem prej omenil, a zelo pomembno je, ker govorijo ja, pa bi nastala škoda, plačano je bilo 25 milijonov rezervacijska pogodba. 25 milijonov ni bilo všteto v ceno opreme, to je bilo v vsakem primeru izgubljena stvar, ker so potem v kasnejših investicijskih programih ločeno to postavko dajali. Tako da, bi takrat si premislili ali ne, je teh 25 milijonov že šlo. Tako da, glejte, z vami v celoti soglašam in tudi ko spremljam, sem spremljal to delo komisije, da je bil ta projekt tlakovan z zavajanjem odgovornih. Na ravni podjetja, in na ravni politike iz tistega okolja.

Če ni šlo drugače, so zavajali. In pogosto ni šlo drugače. Od tod so vas zavajali in mene s ceno – mene, s ceno 2,25 za gigajoul, ki se sedaj kaže, da je pač nedosegljiva, zavajali so s številnimi parametri, verjetno tudi s tehnološkimi parametri glede same naložbe. Še enkrat omenjam, nazadnje vas je zavajal gospod Kontič v tej dvorani, da ta investicija pravzaprav sploh ni previsoka, da bi morala biti še višja glede na HE, spet je zavajal in ne vem, kdaj bo tega konec. In prosim to komisijo, da to s svojo avtoriteto in s svojim poslanstvom, ki ga imate po zakonodaji, poizkušate tudi ta primer, da se ne bo ponavljal drugje uporabiti kot končno eno šibo za tiste, ki so to počeli.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa, sedaj bom prepustil kolegom. Dodal bom samo to, on nas je poskušal zavajati glede primerjave hidroelektrarn in mu je bilo točno to pojasnjeno, da ne gre samo za investicijo, ampak tudi za vprašanje delovanja. Najprej mislim, da je kolega Krivec posebej to omenil. Je bilo mnogo zavajanja, samo nekaj izkušenj pa tudi imamo. Kolegi, kdo hoče? Mag. Alenka Bratušek, prosim.

Alenka Bratušek: Lep pozdrav gospod Vizjak spet v Državnem zboru. Zanimivo je poslušati razprave o energetiki, ker nedvomno veliko veste in nedvomno ste strokovnjak s tega področja, jaz pa se bom omejila nazaj na TEŠ 6 in morebitne zgrešene politične odločitve v tem projektu, ker mi smo zato tukaj, da upam, upam, pridemo do konca temu, kdo je politično napačno odločitev sprejel, da smo danes tukaj, kjer smo in se pogovarjamo, ali bomo Slovenke in Slovenci plačevali od 0 do 3 evre na položnico za to zgrešeno investicijo. Se opravičujem, če bom vprašala kaj, kar ste v uvodnem delu povedali, sem zamudila, ker smo se tam čez pogovarjali o problemih Cimosa, ki tudi niso zanemarljivi za Slovenijo. Bil ste minister v vladi, ki je projekt vključila v resolucijo o nacionalnih razvojnih programih. Potem domnevam, da ste tudi kot minister ta projekt podpirali.

Mag. Andrej Vizjak: Sem pojasnil, ko vas ni bilo.

Alenka Bratušek: Prav razumem, da ste ga podpirali. Potem mi pa povejte, kdaj po vaši oceni je bila narejena ključna politična napaka, da se je projekt obrnil v bom rekla, kar nacionalno

katastrofo, finančno. To me zanima. Ko mi boste pa povedali kdaj, pa mislim, da bova prišla tudi do določenih oseb. Ampak tu imamo tak način dela, da vprašanje po vprašanje zastavljamo, tako da to je moje prvo vprašanje.

Mag. Andrej Vizjak: Hvala lepa. Z veseljem vam odgovorim, ker sem na to že odgovoril, pa bom še enkrat ponovil. V svojem uvodu sem izpostavil pravzaprav dve plati tega projekta. Mimogrede naj tudi vas spomnim, da sem o tem pisal članek, ki je bil objavljen, žal ni bil objavljen, ker ga niso želeli, v nacionalnih medijih, kljub mojim večkratnim prošnjam, da ga objavijo, bil je pa objavljen v enem pomembnem regionalnem časopisu, v Posavskem obzorniku, in vem, da ga dobivajo v kliping vsi direktorji energetskih družb, da so ga vsi dobili in niti enega odziva ni bilo na ta članek, kar pomeni, da verjetno marsikaj od tega ni moč izpodbijati. In gospa poslanka z veseljem odgovorim na to vaše vprašanje. Ta projekt ima dve plati. Ključni dve plati. Prva plat je to, kar ste vi izpostavila. Strateška odločitev o tem projektu, ali ta projekt potrebujemo in govorim strateško in ali ga, kako bi rekel, uvrstimo med neke načelne strateške prioritete energetske politike države. Drugo vprašanje, druga plat pa je izvedba oziroma kako ta projekt peljemo in v izvedbi notri so postopki izbora dobavitelja, pogodbe, aneksi, določbe pogodb, nespretnosti in tu je lahko zraven, žal, korupcija, neznanje, malomarnost in še marsikaj. Mislim da kar marsikaj tega je bilo v primeru TEŠ 6 in nenazadnje se policija s tem ukvarja in upamo, da bo kaj učinkovitega naredila. Vrnimo se k prvi plati tega projekta, torej tej strateški plati. Jaz sem uvodoma opisal situacijo, ki je bila takrat, ko smo mi odločali o tem projektu. To je bilo v letih od 2004 do 2006, kajti resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023 je bila sprejeta v letu 2006.

Prvič. Od leta 2000, pa še prej, ampak od takrat vem sigurno, je bila v Evropi konjunktura, posledično rast porabe električne energije, posledično dvig cene električne energije. Cene so šle lepo gor in so dosegle svoj vrh tam nekje leta 2007, 2008. So dosegle tudi do 70-80 evrov za megavatno uro. Mimogrede, danes oba energetska stebra prodajata manj, po mojem pod 40 evrov za megavatno uro naprej trgovcem. Tako da, po mojem, ne vem, lahko da tudi več, bodo to odgovorni pojasnili. To sem tudi v članku napisal, mimogrede, to ceno, pa ni nihče nič oporekal. Kaj želim s tem povedati s konjunkturo? Poraba se je povečevala in cena se je povečevala. Takrat smo doživljali opozorila, da so nove investicije potrebne in nujne, če želimo ohraniti zadostno samooskrbo, pokritost z naraščajočim povpraševanjem.

Mimogrede, sedaj sem se spomnil, da je bila takrat tudi odločitev Evropske komisije, vem da Ecofina, da se ne sme pobirati energetskim družbam več kot eno tretjino dobička, da lahko investirajo. Skratka, takrat je bilo to dejstvo, da je potrebno vlagati v nove investicije. Takrat je bilo dejstvo tudi to, da se je zaradi priključevanja Bolgarije k EU, zaprlo nekaj blokov, morda celo vsi, nekaj blokov pa zagotovo, jedrske elektrarne v Kozloduju, to se pravi v Bolgariji, in to je pomenilo še dodatno vrzel na balkanskih trgih. Mi smo pa zelo povezani z balkanskimi trgi, ker imamo dobre konekcije. Zaradi bivše Jugoslavije imamo dobre konekcije s pač tem balkanskim delom in to so za nas zanimivi partnerji. Pa Italija seveda. Tako da, vsem je bilo jasno, da primanjkuje energije in takrat so bile napovedi, da srednjeročno bo zgolj Francija izpolnjevala potrebe, da bo več proizvajala kot porabi zaradi jedrskih elektrarn, ki jih je imela. Takrat so bile tudi tiste odločitve, ko so Italijani jedrske zaprli, Nemci so tudi zapirali, po domače povedano. To je bila prva okoliščina, ki je narekovala, da je treba nekaj narediti in takrat je bila HSE, ki obstaja od leta 2000, se mi zdi, da obstaja, je imel strateške konference in na strateških konferencah HSEja so energetske družbe za proizvodnjo predlagale projekte in med drugim je bila alternativa temu projektu TEŠ6 tudi dva krat štiristo megavatov v Kidričevem plinsko parna elektrarna. Bilo je za njo celo izdano energetske dovoljenje, še jaz sem ga podpisal takrat, se mi zdi, potem je bila alternativa tudi drugi blok jedrske elektrarne. To so bili scenariji, o katerih se je takrat razmišljalo. So še drugi elementi, toda bom povedal, kaj je vplivalo na odločitev.

Torej, takrat je bilo pravzaprav jasno, da bo brez dodatnih srednjeročnih vlaganj, govorim na kratek rok, srednjeročno 5 let, lahko resno motena zanesljiva oskrba Slovenije. Govorim glede na vse takratne akterje. Potem smo se morali odločevati o tem, v katero investicijo iti. Blok 2 termoelektrarne Krško je bila ena redkih, ki je bila izvedljiva v tako kratkem času, lokacijsko je bila umeščena na energetska lokacijo, v bistvu tudi vsi pristojni takrat so zatrjevali, da je izvedljiva. Skratka bila je izvedljiva. Druga alternativa je bila plinsko parna elektrarna v Kidričevem. Tudi ta je izvedljiva, vendar je sam HSE odstopil od tega, ker je bila predraga zaradi plina. Ne zaradi investicije, investicijsko je bila nizka, plin je bil drag. Vsi smo pa ocenili takrat, da kratkoročni oz. srednjeročni načrti v jedrsko so utopija. Jedrsko ne morete vi sezidati v petih letih nikjer, kje šele, tudi če gre za drugi blok na obstoječ blok, ker takrat še ni bilo rešeno odlagališče jedrskih odpadkov, to še do danes ni. Ampak takrat še ni bilo lokacije, moram povedati, sedaj je vsaj lokacija, pa se pripravljajo na gradnjo.

Torej mi smo v razmerah, ko so cene šle gor, ko je poraba šla gor, ko je bilo treba nekaj narediti, odločali med temi zadevami. Torej mi smo se odločili, da je blok 6 v redu investicija po takratnih podatkih. Jaz sem tukaj opozoril na investicijski program iz aprila 2006, ki temelji na nekaj čez 600 milijonov evrov, kompletna investicija, s stroški financiranja vred, ne samo oprema, kompletna, boste videli. 637 mio evrov z vsemi ostalimi zadevami. Takrat smo videli tudi skozi parametre to, kar nam je seveda TEŠ dal in HSE dal, na podlagi katerih podatkov pa mislite, da se odloča? Saj gospa bivša premierka dobro ve, da tam pač dobiš in če nimaš hudičeve tehtnih argumentov, da ne verjameš neki firmi, ki ti nekaj na mizo da, sploh če je v državni lasti, pač verjameš temu. Mi smo temu verjeli in smo bili tako zavedeni kot številni kasneje.

Pa tudi po mojem, a veste, takrat, ko niso imeli nekih resnih zavezujočih ponudb, so tudi verjeli, da bo tako nizka cena. Mogoče. Ne vem. Leta 2006. Aprila. Potem, ko so začeli »čačkati« po trgu, ko so pričeli pridobivati ponudbe in tako naprej, ko so tudi zaradi stapeda konjunktura v letu 2007 – mimogrede takrat sem bil predsednik NS, kjer smo se seznanili s tem investicijskim programom iz aprila 2006. Mi ga nismo potrebovali, ker tudi ni bila to pristojnost, smo se seznanili, to je v sklepih. Lahko vam priskrbim zapisnik nadzornega sveta, to je več kot jasno razvidno. V mojem mandatu NS, ko sem jaz bil predsednik, se s to investicijo nismo več srečali, ker sem moral, no moral, odstopil sem, tam mislim, da leta 2007, ker je bilo to nezdružljivo z v bistvu našimi kongresnimi sklepi, torej SDS, da funkcionarji ne smemo biti v organih oz. ne smemo biti hkrati v organih vodenja in nadzora gospodarskih družb v večinski državni lasti. Tako da, to so bile okoliščine, zakaj smo mi predlagali te projekte v resolucijo nacionalnih projektov. In smo rekli te so to. To je bil tudi signal firmi, da je začela resno graditi.

A veste to je tako, kot da bi danes dobila Gen energija signal za drugi blok z nekim nacionalnim dokumentom. To pomeni, da ima ona aktivno vlogo, da lahko resno tudi pred nadzorniki upraviči stroške za dodatne študije, za raziskave, za priprave na ta projekt. Takrat smo mi dali pozitiven signal firmi, HSE-ju, konkretno TEŠu, da je to strateško zanimiv projekt, da ga mi tako ocenjujemo na podlagi njihovih podatkov seveda, in da ga je smiselno nadaljevati. To odgovornost za to odločitev prevzamem dobesedno vso, ne glede na to, da je vlada sprejela, ker smo mi to predlagali. Pravzaprav je bila za izvedbo resolucijskih programov pristojno ministrstvo za razvoj, pa so tudi bile imenovane projektne skupine za spremljanje investicije, ne vem, kaj so naredile, mene v glavnem ni bilo v teh skupinah. Tako da, v teh okoliščinah smo se mi odločali o tem projektu. To je odgovor na eno vprašanje.

Potem kot minister, kot nadzornik tako ali tako več ne, v letu 2007 nisem bil več seznanjen ne s konkretnimi številkami ne s konkretno izpeljavo tega projekta. To je bila v celoti odgovornost organov vodenja in nadzora TEŠa in HSE-ja in zato morajo tudi prevzeti odgovornost. Lahko

kažete ali kažemo na druge, ampak mislim, da je zelo jasno po zakonu o gospodarskih družbah, kdo je odgovoren.

Kdaj je bil ključen prelom, ste vprašala? Ključen prelom je nastal leta 2008. Zakaj? Zaradi več dejavnikov. Prvi dejavnik je bil nastop gospodarske krize. Z nastopom gospodarske krize so se razmere na trgu z električno energijo res drastično spremenile. Cene so padle, mislim, da so se prepolovile iz nekih 80 na 40 evrov recimo za megavatno uro, potem pa so šle še nižje kasneje in takratni predsednik vlade, zato sem bral prej iz magnetograma, ne vem, če ste že bila že takrat, je celo govoril, da bo ta cena nizka kratka, in da ne bo treba zaradi tega ustavljati nobene investicije. To je iz magnetogramov, takratni predsednik vlade sedanji predsednik države. To je zelo zanimivo. Mogoče bi ga bilo za vprašati, če še vedno misli enako, ker od takrat do danes, je osem let, pa je pravzaprav identična zadeva, če ne še celo slabša.

Ja glejte, bom prebral, namreč takrat je bilo, naj vas spomnim, vi ste bili takrat na ministrstvu za finance, 30. in 31. marca 2009, par mesecev po nastopu nove vlade, je Franc Bogovič postavil poslansko vprašanje predsedniku vlade Pahorju z enim samim namenom, da poskuša doseči, da se zaradi spremenjenih okoliščin najprej novelira NEP, nacionalni energetski plan in šele nato, da se gre v konkretne investicije. In takrat je gospod Pahor rekel, gospa Bratušek, takole: /citati/ »Kljub temu je jasno, da se bodo potrebe po energiji povečevale hitreje od produkcije, zato je napačno verjeti, da bodo cene energije ostale na teh nizkih ravneh.« /konec citata/ To je bila izjava leta 2009, danes pa je 2017, pa so cene električne energije – ne vem, če niso še celo nižje kot takrat, ker takrat se mi zdi, da so bile okoli 40 evrov. Ampak to je res malo problem poiskati, kakšne so bile takrat v Leipzigu.

Kaj želim povedati? Prvič. Nastop krize je bil eden ključnih dejavnikov, ki bi terjal nov premislek o tem. Še drugi pomemben dejavnik, res enako pomemben, če ne še bolj pomemben pa je sprejem direktiv podnebne energetskega paketa. V prvi polovici leta 2008 so bile sprejete direktive, s katerimi so dobile države članice zavezujoče cilje glede obnovljivih virov. 25 konkretno odstotkov pri energiji in to je drug moment, ki bi terjal ponoven premislek.

In tretji moment tudi enako pomemben je, da se je investicija od tistega obdobja, ko je bila v resoluciji pa do leta 2008, podvojila. V času vlade Boruta Pahorja. Ker jaz sem postavil vprašanje ministru za finance, takrat je bila pa cena milijardo in 130 milijonov evrov, leta 2009. V istem letu je verjetno šla gor in še dol. Ne vem. Ampak to je meni minister za finance takratni France Križanič na moje poslansko vprašanje odgovoril. Torej, kriza padec cen in padec porabe, sprejem podnebno energetskega paketa direktiv in drastično povišanje investicije je terjalo nov premislek o tej naložbi. Ker ni nič več držalo. Vendar ne. Takrat je res trmasto vztrajanje vodstva TEŠa, sindikatov energetike, ki jih vodi TEŠ; saj, a veste, meni je zelo žal, ampak sindikat energetikov je sindikat Šaleške doline, saj nihče drug več nima besede. Tako je. Ampak to ni prav. Energetika je več kot TEŠ. Ampak tako je in tako imamo. Lahko smo zadovoljni ali pa ne, ampak tako je.

Saj veste, ko marsikdo kritizira sindikalno organiziranost v tej državi, pa hitro dobi po buči, da je prvič prostovoljno članstvo in da se v njih ne spuščamo in podobno, tako pač imajo. Še tu vam povem, da se čudim potrpežljivosti Štajercev, kako gledajo, da denar iz Dravskih elektrarn odteka preko Ljubljane v Šaleško dolino, in to na račun njihovih razvojnih projektov, ki so lahko ekonomsko bolj učinkoviti, da ne govorim, da so bolj na liniji trendov investiranja v obnovljive vire.

Še to. HSE ima projekt, menda sem pri tem sodeloval kot minister, torej je tega že več kot deset let nazaj, koncesijo za energetske izrabo Srednje Save. Poznam mal ta projekt, vem da spodnje

tri oziroma štiri elektrarne so ekonomsko upravičene, veliko bolj kot TEŠ 6. Lastna cena je na nivoju Spodnjosavskih, pri čemer je pa bistveno manj potrebno vlaganja v infrastrukturo, ker v dolini Spodnjosavski, kjer so bile izpostavljene Brežice, kjer je bilo tudi grdo zavajanje, Brežice so bile izpostavljene samo zato, ker imajo res ogromen akumulacijski bazen. Gorvodne elektrarne, Boštanj, Arto Blanca, Krško so bolj v dolini Posavski in ni bilo toliko investicije v infrastrukturo, pri Brežicah pa res, ker je prišla pač veriga v nižinski del in na Mokricah bo tudi manj, ker je nasip že zgrajen zaradi protipoplavne zaščite pred tem. Skratka izbral je primer samo zato, da bi zavajal.

Želim poudariti, da zaradi teh naložb trpijo tudi drugi. HSE ne investira nič in liže rane po domače povedano. Tako da, to so vse te posledice zoprne tega projekta.

Kdaj je bil čas preloma? Takrat ko smo opozarjali – spomladi ali pa bi rekel z nastopom krize ali pa recimo v drugi polovici 2008. Samo morate vedeti, takrat so bile volitve kakor prvo. Zdaj si pa vi zamislite v tistem času to odločitev pa brez podlag pa brez vsega, tako da je bil takratni predsednik vlade Borut Pahor na to večkrat opozorjen, skozi poslanska vprašanja, da ne govorim skozi strateški svet za energetiko.

Kolikor veste je on ustanovil takrat strateški svet za energetiko in sem bil na eni seji, ker sem bil tudi član tega sveta, samo ena seja je bila, ne vem, če sta bili dve, ampak ena je bila sigurno in na tisti seji je bilo izpostavljeno to, da dajmo o tem projektu premisliti in da ga damo malo na led, oz. v mirovanje, ne v ukinitve ali črtanje. Samo premislimo oz. zadržimo. A nič. Nič se ni zgodilo. Zgodilo se je veste kaj? Konflikt med takratnim Vladom Dimovskim, ki je takratni strateški svet vodil in med gospodom Kopačem, ki je bil na ministrstvu pristojen za energetiko, češ, kdo bo pa sedaj komandiral ministrstvo na polju energetike. In ni bilo brezveze, a veste, da bi to bil kdo iz vrst SDja, ki je skozi svojo mašinerijo v Šaleški dolini iz petnih žil iztrgal energijo za ta projekt. Torej, objektivno gledano, v začetku leta 2009 je bil čas, da bi to naredili brez finančnih posledic. Podčrtujem. Kajti starševska garancija je bila šele kasneje in ne bi bilo nobenih finančnih posledic, kajti rezervacijska pogodba se tako ali tako ni vštela v kupnino opreme, je bila dodatek v investicijskem programu. Takrat bi bil čas.

Nenazadnje se prav čudim šaleškim oz. tem konkretnim direktorjem, ker bi jim takšna odločitev prišla prav. To bi bila krasna pogajalska izhodišča za Rotnika. Če bi Rotnik dobil sklep strateškega sveta za energetiko od Boruta Pahorja oz. usmeritev »dajte ponovno premisliti o projektu in dokler mi ne daste ustrežnejših podlag za odločitev, so zamrznjeni vsi postopki.« Ja tekel bi s tem k Francozom in bi rekel: glejte, fantje sedaj pa konec heca, moramo nekaj narediti. Takrat bi bil Alstom, zaradi krize, ker so jim padle naročila. Zakaj je Alstom želel rezervacijsko pogodbo? Ker je bil poln naročil. Ni mogel narediti vsega, kar je moral, ker so vsepovsod po svetu gradili in vsepovsod po svetu so čez noč nehali, razen mi. Mi smo pa dali pospešek takrat. In Rotnik bi gotovo imel s takim sklepom politike krasen, krasen adut za pogajanja za zniževanje cene in nadaljevanje. Ampak ni želel, ker se je bal, da mogoče bodo pa Francozi rekli, kljub temu ne. Ali pa so kakšni cekini in drugi motivi, skratka. Upam, da sem odgovoril.

Alenka Bratušek: Izčrpno, hvala. Se bova potem še enkrat vrnila na te, kdo bi po vašem moral sprejeti odločitev o ustavitvi projekta. Nisem čisto prepričana, da je strateški svet za energetiko dovolj, ampak prej ste omenili, da ste kot predsednik NS se seznanili s tistim prvim NIPom. Tudi tam je bila določena cena premoga 2, 25. Mi smo, vi verjetno še prej kot poznavale energetike, ugotovili, da Premogovnik še nikoli v svoji zgodovini po takšni ceni ni prodajal premoga TEŠu. Pa me zanima, če ste kdaj podvomili v realnost podatkov, ki so vključeni v tudi tisti čisto osnovni NIP. Zadnjič smo na enem drugem odboru sicer ugotovili seveda, da se cena nižja kot 2,75

sploh ne izide in TEŠ danes kupuje premog po ceni 2, 75. Tako da, a ste kdaj v to ceno podvomili in vaša ocena, ali je bila ta cena vključena v projekt samo zato, da se je na koncu ekonomsko, da je bil projekt ekonomsko upravičen, da je bil na papirju projekt ekonomsko upravičen.

Mag. Andrej Vizjak: Moj odgovor na oboje je da. Podvomil sem. In res je ta cena nastala na dokumentih zaradi optike, skratka, da je bil projekt s tem ekonomsko vzdržnejši. Vendar nisem imel utemeljenih razlogov, da bi kakorkoli blokiral oziroma posegel v to. Še enkrat, mi smo se seznanili s tem. Mi nismo sprejemali, mi nismo zavrnili, mi smo se seznanili s temi številkami. Takrat je ... bom povedal kako utemeljeval TEŠ te številke. Saj mi lahko dvomimo v marsikaj, vendar ne moremo s tem nekaj ustaviti, ker a veste, mene bi lahko kdo vprašal, poslušajte minister na podlagi katerih argumentov pa vi blokirate to in jaz bi rekel, ker dvomim, in bi vprašali: na podlagi česa pa dvomite, »ja, zdi se mi«, saj veste, smo preresni ljudje in to ni dovolj. Moraš imeti neko podlago, strokovno podlago, če želiš potem tudi akcije izpeljati. Dvomil sem, vendar nisem imel za to ...

Glejte, bil sem takrat prisoten in kot ministra so me tudi povabili v nov rov premogovnika Velenje, kjer so oni trdili, da bodo z novo tehnologijo izkopa z večjim čelom in tako naprej, sem bil na otvoritvi tega čela, precej znižali stroške izkopa. Govorili so, da imajo prepričljiv kadrovski načrt, kako bodo znižali stroške dela. Da imajo neko transportno novo napravo, da bodo to vse pocenili. To so bili njihovi argumenti, s katerimi so argumentirali to ceno. Moram reči, da sem sicer dvomil, da bodo marsikaj od tega naredili, toliko sem jih pa že poznal, ampak, da bi pa to bilo dovolj, da bi kakorkoli ustavljali, sploh pa za to pristojni nismo bili, saj pravim, če bi Nadzorni svet vsaj odločal o tem, ali bi sprejemal NIP 1, to je bil prvi, ni bil NIP, ampak je bil IP, torej investicijski program, ni bil novelacija, ampak je bil osnovni, bi po mojem lahko tudi kaj več papirjev takrat terjali in bolj prepričljive, ampak bi jih že priskrbeli.

Še to vam povem, ga ne poznam strokovnjaka ali pa takrat ga nisem poznal v Sloveniji, ki bi bil razmeroma kritičen in da ne bi bil na plačilni listi TEŠ-a. Vsi so imeli neke pogodbe. Svetovalne, takšne in drugačne, pa danes imamo še nekatere zaprisežene, kako bi rekel, govorim legalno na plačilnem seznamu. Ne vem, študijo so naročili temu profesorju, onemu inštitutu. Zakaj so naročili, da je pač napisal nekaj. Tako da, menim, da bi takrat zelo težko našli nekoga, ki bi na mizo dal, in tudi javnost, dovolite, do tamle nekje, še midva sva bila z Bogovičem v parlamentu v začetku leta 2... neka osamljena jezdeca, ko so nas kar takoj očrnili proti TEŠu 6, saj to so vsi kot v en rog pihali, kako je to v redu, »manj je više«, mogoče je kakšna svetla izjema kje, ampak relativno redka. Saj pravim so še nekateri, ki zagovarjajo po medijih in so ta glavni za obnovljive vire, eden je sončni pa neki naprej, prisegajo na ta projekt, da je najboljši.

Alenka Bratušek: Ena od predpostavk, v IP in v nadaljevanju v NIP-ih da se cena 2,25 izide, je bila tudi dokapitalizacija Premogovnika s strani HSE. Pa me zanima, če se mogoče spomnite, če ste takrat kot nadzornik, predsednik NS, kdaj se pogovarjali o tem?

Mag. Andrej Vizjak: Mogoče bi spomnil še na nekaj, ne vem, ali na začetku ste bila, ko sem to povedal, pa je zelo pomembno v tem kontekstu. Mi smo namreč v letu 2006, poleg tega, da smo sprejeli resolucijo za to obdobje, sprejeli tudi strategijo privatizacije slovenske energetike. Takrat se spomnim takratnih mojih polemik s takratnim generalnim direktorjem HSE-ja, sedaj pokojnim Zagožnom, ki je ostro medijsko nasprotoval. To je bilo enkrat poleti 2006 sprejeto, objavljeno. V tej strategiji smo mi predvideli dokapitalizacijo TEŠa oz. HSE-ja za to investicijo. Želeli smo poiskati eksterni vir za to naložbo. Eksterni vir. Zato tudi v resoluciji niso tu javna sredstva izpostavljena, ampak je pisano med zasebnimi. HSE je tudi zaseben, mimogrede, četudi je državno, ampak tako se tretira. Želim povedati, da je bila skozi to strategijo intencna najti

vlagatelja, mi smo takrat res imeli v mislih tudi dobavitelja opreme, da bi skozi dobavitelja opreme investirali to, s tem bi imeli, kako bi rekel, bistveno ostrejši nadzor nad izvedbo investicije, ker bi nekdo, ki bi zraven sodeloval, ga seveda hudičevo zanimalo, koliko je kaj vredno in tako naprej. S tem ne bi izpostavljali drugih razvojnih projektov HSEja tej naložbi, ker bi to bil nek eksterni vir. To je bilo naštet, ampak žal je bilo ostro nasprotovanje SDjeve politike in Šaleške doline proti temu, da ne govorim, sindikati so znoreli, ko smo jim to... oni so ves čas grozili s stavkami, čeprav ne vem, se mi zdi nezaslišano, da bi bila moč takšna, da bi bila ogrožena oskrba zaradi takšnih stavk, ampak sliši se pa lepo.

Matjaž Hanžek: Te grožnje so bolj ali manj bile proti vsakomur, ki je bil kakorkoli proti.

Mag. Andrej Vizjak: Ja, iskali so model, kako potem to... Tudi je bila varianta kako združiti, torej Premogovnik Velenje združiti, s tem bi po mojem še bolj zameglili, koliko je dejansko cena premoga, ker potem pa res nihče več ne bi nič vedel, ker ne veš, kam potem obešajo stroške skupnih služb, gor- dol, materiala, nabave vzdrževanja. Bolj kot cena premoga, ali pa no, cena premoga je zelo pomembna pri tem, ampak to so tako nas kot vas zavajali, še do nedavno. Mi smo bili zavedeni. Bolj kot to so pa cene energije. Ker a veste, bolj kot to, je pa tako komot izračunati ekonomsko upravičenost kot redko kje. Ker vi morate ekonomsko upravičenost iskati na 30 ali 40 let obratovanja in daste ceno tamle, da bo leta 2035 100 evrov za megavathno uro, če se vam izide, če se vam ne izide, pa 120, če se vam to ne izide, je 150. Želim vam povedati imate eno variabla v funkciji izračuna ekonomske upravičenosti, ki je tako no, res nenapovedljiva. In potem se oprete na neko lestvico nekoga, ki vam je najbližje. Konkretno vsi investicijski programi, tudi ta IP iz leta ..., je slonel na pač neki predikciji Pouarija (nerazumljivo), hkrati po napovedi gibanja cen, ki vam jih lahko tudi preberem, saj poznate gibanje cen, kakšne so in že danes odstopajo, pa je bilo to takrat po mojem zelo konzervativno. Ker v tistih letih, po letu 2006 so šle res gor za 50%, potem so šle pa za 100 dol v letu 2008. Ker tam je bil hud dvig od 2006 do 2008 je bil hud dvig, potem pa strm padec.

Alenka Bratušek: Meni osebni se zdi zanimivo, da v bistvu je cena 2,25 na nek način bila vprašljiva, da ste dvomili, da je možna takšna, ampak v bistvu se je s to ceno začelo polemizirati dosti kasneje, tudi v javnosti, konec koncev, ko smo sprejemali poroštveni zakon v DZ leta 2012, pravzaprav ni bilo na mizi, bilo je vprašanje, ja je izvedljivo, ampak ko smo dobili tri podpise v DZ, da je, ni nihče omenjal kakršnihkoli pogojev, pod kakšnimi pogoji ta cena je izvedljiva. Tako da mogoče bi bilo vseeno prav že prej opozoriti na te stvari, pa nikakor ne želim sedaj narediti vas krive, da je ta cena takšna, kakršna je, ampak mogoče bi se stvar lahko pravzaprav od začetka sukala drugače. Dejstvo je, da se ni in še enkrat dejstvo je, da bi mi tu radi ugotovili, kdo je politično napako naredil. Vi ste večkrat omenili gospoda Kontiča, ki je bil, kakorkoli obrnemo, samo poslanec, imel je en glas od 90, se pravi neke ključne politične napake on kot on ni mogel narediti. Zato me zanima, kdo po vaše bi moral sprejeti odločitev, da se projekt ustavi. Rekli smo, da je to leto 2009 tisto ključno po vaši oceni, tako da mislim, da bi to bil kar dober odgovor, koga naj oz. na koga naj se mi zelo natančno fokusiramo, ko iščemo politično odgovornost.

Mag. Andrej Vizjak: To sem prihranil za na konec in bom povedal. Direktno. Takratna vlada Boruta Pahorja z gospodom Borutom Pahorjem na čelu in seveda vsemi odgovornimi pod tem. Namreč, gospod Pahor je bil opozorjen v parlamentu na potrebo po zamrznitvi oz. potrebo po ponovnem premisleku zaradi spremenjenih okoliščin, ki sem jih že dvakrat, pa ne bi še enkrat. Na to sva ga opozorila tako sam osebno, kot konkretno skozi poslansko vprašanje, takratni poslanec Franc Bogovič. Takrat je bila razprava v parlamentu in takrat se je povedalo marsikaj. To je skratka, skozi te. In če bi takrat sprejeli sklep in tudi vsa takratna politika, ki ni želela sprejeti nobenih odločitev tudi v parlamentu ne na to temo.

Sicer potem v parlamentu takratni poslanec Bojan Kontič, ki je bil pomemben akter takratne koalicije, je par krat povedal sledeče, pa bom še enkrat prebral, ste bila že, ko sem to bral? (Citat): Vsak poskus povezovanja spreminjanja investicijske odločitve z izvedbo prenovljenega nacionalnega energetskega programa in uvrstitve posamezne investicije v program, je dejansko poskus zaustavitve investicije, to pomeni igranje z energetske prihodnostjo te naše države. (konec citata). Torej kdor bi to naredil, bi se igral. To je on govoril. (citati): Za energetski sektor bi bilo namreč pogubno, če bi zaradi krize zastale investicije v nove proizvodne vire, prenos do infrastrukture oz. na infrastrukturo. (konec citata). To je on povedal. Pa to, ko sem povedal še glede tistih lobijev. (Ctati): Ne gre tu za spopad //med Posavskim in Šaleškim, to je moj dodatek,// ne gre za nerazumevanje in nestrinjanje znotraj stroke, ki vse te projekte podpira. //To sicer ni res, ker na strateškem svetu notri je stroka za razmislek//, gre v bistvu samo za politiko. Za odločitev, kaj financirati, kako financirati in kako čim več sredstev pripeljati tja, kjer so na ta sredstva računali tudi v preteklosti. Na TEŠ 6. Gospod Kontič, jaz ga cenim kot močnega politika, o drugih stvareh ne bom govoril je po mojih takratnih in sedanjih informacijah in verjamem, da jih je marsikdo tudi slišal, sam sem to slišal, da so mu ti odgovorni, tudi gospod Kontič menda, grozili s tem, da en bo več predsednik vlade in da ne bo več predsednik stranke SD, če bo zaustavil ta projekt. To smo slišali iz vrsti najbližjih, najtesnejših sodelavcev gospoda Pahorja na nekih neformalnih zadevah, kasneje. Pa upam, da me ne bodo preganjali zaradi teh besed. To sem dal pod dvom, dokazil o tem nimam. Tudi ne rečem, da je to res, rečem samo menda, tako sem slišal. In je fino, skozi instrumente te komisije to preveriti.

Ko ste me vprašali, kdo je odgovoren. Tu so izjave in tudi tu sta tako gospod Kontič kot tudi Srečko Meh, ki je bil takrat župan, pa bil potem poslanec, on je bil pa takrat poslanec, pa je zdaj župan, konkretno Srečko, tu za to mizo sta govorila, da bi naredila vse še danes, da bi ta investicija šla naprej. Nista spreminjala plošče, da bi pa takrat bilo treba kaj razmisliti. Ne, to so bila delovna mesta, to je bilo to, to je bilo tisto, to je bilo tretje, pa naj stane kolikor hoče. In zato. To je nevarno. Zato izpostavljam ta imena, ker takšno obnašanje je nevarno. Ker ko bo jutri z enakimi argumenti en primorski poslanec zagotavljal tir II. Pa bomo vsi videli, da se ne splača, ali pa bo marsikdo videl, da je problem, da je boljše kaj drugega ali drugače narediti. Saj sedaj je ogromno teh idej, kako narediti, teh diskusij. Jaz sedaj govorim, da ljudje, ki so takrat zlorabili res zlorabili ali pa uporabili svoj politični vpliv, da do spremembe odločitve ni prišlo. Ni bilo treba oblikovati odločitve. Spremeniti jo je bilo potrebno ali pa reči ne, oni so pa dajali potuho in držali štango tem, ki so konkretno izvajali ta projekt Šaleške doline naprej in s skrbno izbranimi direktorji uprav so seveda potem doživljali po mojem tudi ti, ki se niso čisto strinjali takšno in drugačno lomljenje rok. Govorim na ravni HSEja.

Alenka Bratušek: Hvala. Ne bom več dolga. Odgovori so res zanimivi. Se pravi vlada je po vaše tista, ki bi morala sprejeti odločitev o tem, da se projekt ustavi, čeprav bi to lahko tudi SHE sam kot odgovoren lastnik naredil, vlada zato, ker je tudi ena vlada prej, dala to v resolucijo o nacionalnih programih, vas prav razumem?

Mag. Andrej Vizjak: Hvala. Povsem pomanjkljivo sem odgovoril na vaše vprašanje. Res je. V prvi meri še posebej gospodarski subjekt. Gospodarski subjekt je v prvi meri. Govorim vam sedaj, ker smo tu na komisiji, ker je politično. V prvi meri bi moral takrat takoj po spremenjenih okoliščinah v luči dobrega gospodarja skrbnega gospodarja, odgovornosti posloводства TEŠa sam to ugotoviti. Videti, da so se stvari spremenile, da tako več ne gre in predlagati določene ukrepe, kakršne bi pač bilo takrat, gotovo pa nekoliko zmanjšati izpostavljenost firme in cele skupine tej naložbi. V drugi fazi so to nadzorniki, ki so, tu pa že prehajam na HSE, ki ima večino v NS TEŠa, po navadi je tam eden izmed organov upravljanja pa še enega strokovnjaka HSEja dala pa še enega iz zaposlenih, tričlanski so po navadi NS teh hčerinskih družb. Potem HSE, ko govorimo pa o politični komponenti, pa vlada, pa res, če ne bi drugo zaleglo.

Zdaj sem pomislil, takrat AUKN-ja še ni bilo, ne? Takrat je bila vlada skupščina HSEja. Mislim, saj tako gremo po stopnicah gor. Najprej TEŠ, če ne TEŠ, skupščina TEŠa, če ne skupščina TEŠa oz. potem uprava in če ne uprava, potem skupščina HSE. To pa pridemo potem do nosilcev javnih funkcij takrat in sem jih tudi naštel, kateri so.

Alenka Bratušek: Še zadnje vprašanje in vas prepustim ostalim. Nekaj ministrov iz te vlade, te, ki bi po vaših besedah lahko zadnja ustavila ali pa morala celo, če povzamem celo če povzamem vaše besede, ta projekt, je že bilo tukaj, nekaj jih še bo. Naj bi se tudi znotraj vlade dogajali spori, ker ste prej omenjali šaleške in posavske energetske lobije vas vprašam, ali mislite, da je glede na to, da se projekt na vladi ni ustavil, gospod Lahovnik odigral ključno vlogo pri tem?

Mag. Andrej Vizjak: Pomembno.

Matjaž Hanžek: Bi samo par. Strateški svet se je samo enkrat sestal, tri HE so, ki imajo tudi že okoljsko dovoljenje, stojijo, kar ste prej govorili, ker pri okoljskih dovoljenjih se včasih rihta, to, dodajam, kar ste prej govorili. Neproblematični. Tisto, ko ste rekli tri ali štiri.

Izklopljen mikrofoni, se manj sliši oglašanje Andreja Vizjaka v ozadju – v povezavi s tremi oz. štirimi elektrarnami.

Mag. Andrej Vizjak: Gospoda Hanžek, če dovolite, prav zaradi tega koncepta, res je, načeloma to drži, kar poveste, da so tri spodnje elektrarne na Spodnji Savi okoljsko neproblematične. To so HE Suhadol, Trbovlje in HE Renke, potem imamo pa že več variant gor, bodisi so tri litijske, Pogornik, Litija 1 in Litija 2 ali derivacijska HE Ponoviče. Tudi ta ni problematična, vendar je nisem omenil, ker sodi v, ker so razdeljeni v dva postopka za sprejemanje DPN-ja oba še potekata in noben se še ni zaključil z okoljskim poročilom.

Skratka nekega okoljskega dovoljenja ne za eno ne za drugo še ni, ker je HSE odstopil od teh projektov, ker ni imel denarja. Sedaj baje so spet nekaj letos kakor pognali, pa sem vprašal zadnjič nekoga, ki nekaj ve o tem, kakšna aktivnost pa bo na tem polju, pa je rekel, približno takšna kot lani, Lani pa je bilo za to v poslovnem načrtu kolikor vem 0 evrov. Torej lani 2016, na Srednji Savi s strani HSE ni bilo nobene aktivnosti. Pravzaprav pa še podpisane koncesijske pogodbe ni. Koncesija je podeljena s koncesijskim aktom, koncesijska pogodba pa še ni podpisana.

Matjaž Hanžek: Kolega Zvonko Lah prosim naslednje vprašanje.

Zvone Lah: Tudi meni je to izvajanje zanimivo, sem pozneje prišel notri v to komisijo. Rad bi nekaj povedal, ravno v tem času, 2009-2010, smo pri nas v občini gradili oziroma se pripravljali na gradnjo OŠ in so zaradi pomanjkanja del gradbincev in investicij cene gradbenih del izredno padle in smo imeli pač srečo, čeprav smo prej pritiskali, da bi z gradnjo prej pričeli. Če bi pričeli kakšno leto prej, bi bila investicija najmanj 30 mogoče celo 50% višja in sem imel srečo, ker bi jo najbrž težko sfinancirali. Zakaj to govorim? Ker sem na osnovi tega izvajanja in glede na poslansko vprašanje takratnega poslanca Bogoviča, kjer je bilo izglasovana javna razprava v DZ, kljub večini, ki je takratna pozicija imela, zelo zanimivo in bi to predsedniku vlade moralo dati na znanje, da bo potrebno povprašati ali pa nekaj narediti, ampak je bilo vehementno, kot ste prebrali, odgovorjeno nazaj, da tako je in tako bo.

Namreč, če ugotavljamo, da so se cene takrat električne energije bistveno padale, poraba padala, verjetno so bile cene takrat Alstoma izračunane na osnovi predvidenih povišanj in porabe cen električne energije po ceniku iz leta konjunktura. Če to prenesem na naš primer, da bi mi podpisali z OŠ cene iz leta 2007, ko je bila konjunktura, ko so bile cene višje in so gradbinci imeli dovolj posla, bi preplačali to investicijo za 30- 50%. Če smo v letu 2009 na opozorilo opozicijskih poslancev ugotavljali, da so se stvari tako spremenile, kot je bilo navedeno, poraba manjša, cene nižje, bi to vsak normalen ali pa slab strokovnjak, ki jih je vlada imela na ministrstvu ali takrat na HSE ali kjerkoli že, moral vedeti, da je priložnost, da se stvari ustavijo, da se premisli, da se ponovno gre do izvajalca in se pogaja in bi lahko, ker je bila poraba nižja, bilo za pričakovati, da bo namesto 600 megavatov, kjer sta bila samo dva izvajalca, kjer je bilo deset ali pa dvajset dobili dosti nižjo ceno oz. novo po novi situaciji, ki je nastala. Kot je bilo prej rečeno, da so Poljaki zgradili za 530 milijonov. Vendar to ni bilo narejeno, se je tiščalo.

Me pa zanima, ali je bilo takrat s katerekoli strani pobuda, od stroke, da se premisli? Ali se je naša stroka takrat zavedala teh sprememb? Je kdo sploh dojel, da je situacija čisto drugačna glede ponudbe, glede cene in glede vsega. Ali je bila kakšna iniciativa s strani TEŠa ali pa organov tam notri, ali se je tiščalo ali je to TEŠ, samo podjetje tiščalo, da se po takšnih cenah ta projekt na ta način naprej spelje in to brez kakšnih sprememb? Ali je bil interes tistih, torej tiste politike? Čigava je bila iniciativa, ker odgovornost je na HSE, TEŠ in na samem podjetju, ki bi moralo to zaznati. Ali je bila politika tako močna? Ali je bil večji interes politike, da je politika vse potlačila in to terala naprej? Kaj menite?

Mag. Andrej Vizjak: No, jaz mislim, da je bila kombinacija interesov teh struktur, ki so bile okoli vodstva z vsemi argumenti, ki so bili tri četrtine za lase privlečene oziroma se je izkazalo dosti kasneje, da čista zavajanja. Očitano so tukaj tudi korupcijska dejanja, preiskave so. Skratka, če ima nekdo nekaj res od tega tudi v žepu, potem »tera« naprej, da bi pač to dobil. Drugi so bili pa bodisi interesno povezani, ko govorim o politiki, o nosilcih javnih funkcij. A veste, jaz marsikoga tudi razumem od politikov, tudi če ni nič dobil v žep, da bo težko nasprotoval takšnemu projektu, ki je bil med volivci tistega okraja prepoznan kot super in oh in sploh perspektiven projekt in so ga vsi v tistem okolju soglasno podpirali. Gotovo sem prepričan za gospoda Meniha, ki je župan Šoštanja, on je bil takrat poslanec in je to podpiral. Ga v bistvu razumem, ampak ni pa z nobenim aktom nič naredil, da bi se ta kalvarija nadaljevala.

Nekateri pa so naredili, ki so imeli takrat škarje in platno. Zato hočem povedat. Morda sem tukaj izpostavil SD, ker je bila takrat na oblasti. To je bil projekt vseh politikov tiste doline, to ni bilo niti enega, ki bi bil proti. Skratka, to je bila neka orkestrirana zgodba, ki je peljala potem do tega neslavnega konca. Oboje, kot pravite, in ti, ki so investicijo vodili, organi vodenja in nadzora, kakor tudi politika. Seveda pa je bila marsikomu zraven ključen motiv denar oziroma korupcija, ki je postrani tem ljudem tudi očitana.

Zvone Lah: Zdaj, če je bila vlada skupščina HSE in vlada je določala nadzorni svet v HSE v tistem času. Mi ugotavljamo politično odgovornost nosilcev javnih funkcij. Tisto prvo ugotavlja policija oziroma kriminalisti. Tukaj bo verjetno prišlo do izgovorov politikov, mi nismo nič vedeli, oni se bodo pač lahko izgovarjali na politiko. Mi moramo tukaj ugotoviti politično odgovornost nosilcev. Prišli smo do tega, da je to vlada, nekdo v vladi. Da bi moral, to je objektivna odgovornost, ali je ali ni. Zdaj govorijo gospodarstveniki, da vse vlade, ne vem, koliko nazaj, so 15 let za časom, da capljajo zadaj, da se ne zavedajo, koliko je ura. Takrat bi politika morala vedeti, koliko je ura, pa očitno ni vedela ali ni hotela vedeti. In kako naj sedaj mi dokažemo, da če je vedela, potem je odgovorna. Morala bi kot vlada kot politika to vedeti. Zdaj izgovori bodo verjetno ... Jaz razmišljam o tem, da bi dobili nek dokaz, da je vlada to vedela, pa zaradi

šaleških lobijev verjetno tudi pokrajin nimamo zaradi SAŠE, ker so takrat želeli imeti še svojo pokrajino in ker je bila takrat ta politika ta močna tudi po tej strani. Kako bi prišli do argumentov, da je vlada morala vedeti, da je situacija bistveno spremenjena, pa ni naredila nič?

Mag. Andrej Vizjak: Hvala lepa za to vprašanje. Jaz ne vem, prebrati je treba magnetograme sej državnega zbora, kjer je bila vlada na to opozorjena. Vlada je namreč bila skozi poslansko vprašanje g. Bogoviča, skozi moja poslanska vprašanja in skozi razpravo, ki je bila maja 2009, ko bi se to še dalo ustavit, na to opozorjena. Takrat je bila ne vem koliko urna razprava, ker te razprave po navadi niso prav kratke. Treba je čez tiste argumente iti in ker veste zakaj: Dejmo najprej novelirat NEP, nacionalni energetski program, potem pa gremo naprej po tako spremenjenih okoliščinah. Spremenjene so pa vemo, katere in vsi so govorili ne. Vemo pa, zakaj ne. Opozorjeni so bili, niso naredili, zato pa pravim, da bo imela ta komisija relativno lahko delo, saj so priplavali, saj so dokumenti. A veste, to kar govorim, ni moje mnenje, nisem govoril kar tako. V magnetogramih piše. To so oni govorili takrat. Spremenjene okoliščine so pa dejstva, sej so spremenjene cene na borzah jasne, podnebne direktive so bile sprejete, je jasno, mislim, to so fakti. Mislim, da je bila vlada opozorjena ne samo s strani politike. Jaz bi celo to dopuščal, okej, pa bi nekdo tako malo politikantsko rekel, glejte tile so do nedavna to podpirali, sedaj so pa proti samo zato, ker se je vlada menjala. Ne, tudi strateški svet za energetiko je rekel, dajmo malo premisliti. Notri so bili pa strokovnjaki.

Dovolite mi še eno stvar, ki je tudi zelo pomembna. Takratna vlada Janeza Janše v letu oz. mandatu 2004-2008 se je odločila, da bo vključila v nadzorne svete državnih podjetij tudi predstavnike opozicije. Smo rekli v vsakem NS bo prostor tudi za enega. LDS pa ne vem kdo je rekel vehementno, mi ne bomo sodelovali, ni hotel sodelovati, SD pa je sodeloval. In zato je bil v NS HSE Franci Križanič, zato je sedel notri. Sam sem takrat kot resorni minister poklical gospoda Pahorja po telefonu in sem ga vprašal, spoštovani predsednik SD ali želite sodelovati in dajemo vam eno mesto v nadzornem svetu, ker takrat je bila vlada skupščina. imenovala NS, in sem rekel, dajemo vam eno mesto v NS HSE, prosim predlagajte. Je rekel, hvala za ponudbo, bomo premislili in vam javimo in so nam sporočili ime gospoda Franceta Križaniča, ki je bil celo nato se mi zdi predsednik revizijske komisije v nadzornem svetu in potem je bil pa minister. Skratka, kaj naj še rečem? (smeh) Hvala.

Matjaž Hanžek: Dva komentarja: se absolutno z vami strinjam v tem vrstnem redu, posebno pri takih velikih investicijah, pri katerih so celo grozili, da bo Slovenija v temi, če se ne bo izpeljala, da je najbrž treba narediti državni načrt, premisliti, kaj, kje in kako, kot pa da ena firma dobesedno izsiljuje državo s svojim recimo zaenkrat dvomljivim projektom. To je na nek način ugrabljen država, recimo, ko nekdo iz svojih, če vzamem to definicijo ugrabljen države. Lahko pa potrdim, da sem bila sam 2009, 2010, 2008 bolj pri civilnih iniciativah, ki smo opozarjali in se je isto dogajalo. Samo če si pomislil, da bi bilo treba: ne zapreti in prenehati, ampak malo premisliti, pa malo Alstom »izsiljevati« in še enkrat pregledati pogodbe, za katere vemo, da so katastrofalne, ne bom sedaj ponavljal, sami najbrž veste, so bili vsi tudi nepolitiki takrat obtoženi takoj ne vem česa. Brezveze da razlagam. Sploh nisi smel pomisliti, to je tudi vprašanje demokracije, da ne govorim, da pri vsaki taki veliki strateški odločitvi brez hudičevega odvetnika, če uporabim pravniški termin, prideš v to, kar se je tukaj prišlo. Sedaj bi pa kolega Krivec, prosim.

Danijel Krivec: Hvala lepa za besedo. Lep pozdrav Andreju za tako izčrpne odgovore tudi zanimive, mogoče še, ker se ves čas ponavlja, kdo je kaj vedel, kdo ni. Mi smo imeli na zaslišanju direktorja HSE v preteklosti in takratni direktor Viljem Pozeb je za magnetogram jasno povedal, da so oni že od začetka leta 2009 opozarjali na to, da je zadeva tvegana, da finančna konstrukcija ni zaprta, to je tudi njihov odbor, se pravi odbor za tveganja znotraj HSE opozarjal

poslovodstvo in na nek način tudi skupščino, tu ne gre samo zato, da se je izven teh organov pojavljala ta dilema. Zanimivo pa je njegovo nadaljevanje na tej seji, ko je povedal, da je bil nanj vršen pritisk za podpis starševske pogodbe in je bil zato tudi predčasno zamenjan. Ta datum je 14.9.2009, njegov naslednik pa, vemo, je bil Borut Meh. Če to z vsemi informacijami seštejemo, konec leta 2009, pa je nastopil AUKN.

Torej v tistem obdobju, ko so se ključne odločitve zgodile, pa je bila skupščina HSE vlada, se pravi, da je imela vse informacije tako iz strokovnega dela, iz HSEja Teša glede same situacije na tem projektu, kot tudi informacije, ki jih je strokovna komisija, ki jo je sam predsednik vlade imenoval, podala. Se pravi so bili in interni in eksterni podatki jasni in so jih imeli vsi na mizi. Še posebej zanimivo je, da je tudi gospod Križanič v vseh teh vlogah. Mi smo ga zaenkrat zaslišali kot člana strokovne komisije, ki je izbirala velikost bloka, bil je zadolžen za finančni del tega izbora, poleg strokovnjakov, ki so govorili o tem energetske in strojnem delu in da je bil tudi v tem obdobju član NS HSE in tudi član vlade. Se pravi je imel vse informacije, ki bi bile potrebne, pa ni bilo nobene odločitve glede tega.

Mogoče še to, poleg vsega, kar je bilo navedeno. Bile so tudi seje Odbora za finance in Odbora za gospodarstvo v tistem obdobju in na koncu seja DZ, se pravi je bila cela paleta sklepov, ki so napotovale vlado na premislek, pa se nenazadnje do tega podpisa nekje v oktobru/novembru mesecu in dokončnega odkljukanja projekta in nadaljevanja s to starševsko pogodbo znotraj odločevalcev ni nič zgodilo. Sedaj, zakaj ne, je drugo vprašanje, mislim, da bomo imeli nekaj zaslišanj še in jasne odgovore bo treba s tega naslova tudi dobiti. Kar se mene tiče, nimam nekih dodatnih vprašanj glede tega obdobja je bilo pojasnjeno v bistvu vse.

Žele sem še ta dodatek, da tudi konkretna stroka, ki je na tem projektu delala oz. tisti, ki so bili kot nad TEŠ, torej HSE, je opozarjal glede na izjave direktorjev v predhodnih zaslišanjih, da je ta projekt vprašljiv pa ni bilo reakcije. Kakšen komentar mogoče?

Mag. Andrej Vizjak: Glejte, res je. Mislim, da je mogoče ena kako bi rekel vrzel tu vmes, ko govorimo o samem TEŠU in vladi in vmes je HSE. V HSE so bili določen moment ljudje, ki so imeli zadržke, ampak so, glede na to, da je bila vlada skupščina, je ta vpliv politike na kadriranje in na odločitve ključnih akterjev v HSEju bil izrazit in izreden. Še kasneje. Vsi ti AUKNji, SDHji, to je čisto navadna farsa. Kot minister sem sedel, pardon, kot predsednik KNJF sem bil v NS SDH, kjer sta bila poleg mene še finančni minister in gospodarski minister. Tisti voljeni člani so gledali kot boga ministra za finance, kaj bo rekel ali kaj ne bo. Da bi SDH oblikoval eno odločitev drugačno, ki je bila, vsaj takrat v mandatih nazaj, ko sem bil tam, pa kje pa. To so gledali vsi, kaj bo, da ne bi slučajno kaj bilo z njim usklajeno...To, da so to nekaj kakor neodvisni in strokovni. Saj vidite, kakšno farso imamo sedaj s temi nadzorniki. Glejte. Vpliv politike. Vpliv enega gospoda Kontiča na odločitev vlade ali pa na odločitev direktorja SDH je neposredna. To verjeli ali ne.

Ker tisti direktor ni vedel, ali bo še direktor, ali pa ne. Se spomnite morda ene komisije, ko je bil predsednik NS HSE razrešen v času obravnave na seji v tem parlamentu v veliki dvorani na Tomšičevi? Ko sem dobil informacijo, da je razrešen, da ga je vlada razrešila, sem ga vprašal, če ima pooblastila in je moral preveriti, da je res razrešen, ampak so ugotovili, da šele z naslednjim dnem in da je lahko tisti dan še povedal kar je imel. Komično, gospod predsednik, ampak to je dejstvo. Danes sam malo direkten, ker nisem politik, direktno več, pa raje malo več povem, kot bi bilo koristno zame. Ampak to so pač moja mnenja. Tako takrat kot tudi danes je ta politični vpliv na odločitve ključen. In takrat je vodila stranka, ki je imela PV prizadevala si dokončati ta projekt, zato jo tudi izpostavljam, ne po krivici, ampak mislim, da je temu res tako. Dejansko. Ker so jasno artikulirali te stvari skozi svoje magnetograme takrat in danes.

Zato jih izpostavljam kot odgovorne. Manj mogoče kot pa koga drugega še iz Šaleške doline, sem dobil vprašanje glede gospoda Lahovnika, manj mogoče, koga drugega, bolj pa njih, ker so bili dejansko takrat histerično za to, da se to nadaljuje. Prav histerično. V tisti histeriji so uporabljali, oni tako ali tako uporabljajo mašinerijo tega sindikata oz. tegale Sevčnikarja, mimogrede, o vlogi Sevčnikarja sem tudi pisal takratnemu predsedniku vlade odprto pismo, mogoče ga še imate kje v arhivu, če ne vam ga priskrbim. To je bilo leta 2009, ko sem PV pisal odprto pismo o gospodu Sevčnikarju in njegovi vlogi pri teh projektih. Pa tudi o njegovi vlogi pri kadriranju in pri odločitvah v slovenski energetiki. Ko kaj ni povšeči direktorjem Šaleške doline, je prišel Sevčnikar, a je še?, potem je nepogrešljiv očitno, so ga poklicali in so začeli rožljati s stavkami in a veste meni se smilijo, smilijo ljudje, zaposleni v energetiki, ki so talci takšnih voditeljev kot jih imajo, skozi legitimne sindikalne predstavnike, zato kar govorim velja izključno samo za te liderje, ki sem jih tudi poimensko naštel.

Ko pravimo o tem hierarhiji odgovornosti, mislim da je tu gospod Rotnik ključen krivec, ki je to tu res histerično podpiral, verjetno tudi zaradi drugih interesov, ne samo zaradi tega, da bo javnosti všečen. Mimogrede je bil tudi politik malo, ker je kandidiral na eni listi, on je kandidiral na, če se prav spomnim, na listi SLS. A veste, da je hotel kandidirati na listi SDS? Pa ga nismo hoteli. Morda tega ne veste, ampak res je bilo tako. Pa ga nismo hoteli, ker neka načela pri nas pa le veljajo. Tako da je potem izbral neko drugo pot in varianto, in to se pravi, to je ta, drugo je pa ta orkestrirana kombinacija med Kontičem in Mehom, govorim Srečkom. Potem niso našli drugega, pa je še Borut Meh podpisan pod starševsko garancijo, pod pogodbo, ki je to verjetno po tehtnem premisleku oz. kakšnem telefonskem klicu ali sestanku to naredil.

Matjaž Hanžek: Hvala lepa. Glede Sevčnikarja nimate prav. Pred dvema dnevoma me je na odboru, ko smo govorili o prednostnem dispečiranju, zelo agresivno skoraj obtožil, malo manj, ni bilo čisto tako rečeno, ampak blizu, da sem kriv za nizke plače v energetiki. Približno tako je bilo rečeno. Tako da je še grozil poslancem. Tako da je še vedno na liniji in zelo pomemben. Še kdo?

Matjaž Hanžek: Potem, moram reči, da je bilo zelo zanimivo, veliko informacij smo dobili, marsikaj bi lahko še vprašali, mislim, da po 2,5 urah je dovolj informacij, ki jih je potrebno premisliti in predelat. Večino stvari smo bolj ali manj že vedeli. Stvar pa je, da moramo mi vsem dati možnost, da povedo svoje, tako tisti, ki so za, kot tisti, ki so proti. Takšen je red. Vsakokrat morda še kakšne informacije dobimo, čeprav smo nekaj časa bili zelo skeptični, ker je marsikdo dobil demenco. Ampak tudi to, da nimajo odgovora, je zelo zanimiv odgovor. Zadnje čase se pa to bolj odpira. Hvala, mag. Vizjak. Ali zaznamujete kakšen stroške s prihodom?

Mag. Andrej Vizjak: Samo parkirnino. Tukaj imate poleg parlamenta relativno drag parkirni prostor. Tako da glede na to, da sem par ur tukaj, bi prosil za parkirnino samo. 2 evra je ena ura, sedaj jaz ne vem, enih 8 evrov bo tole bilo. (smeh) Bom dal račun od parkirišča, seveda. Drugo pa nimam. Sem si vzel danes dopust, sicer sem zaposlen v energetiki, nisem želel, ker sem načrtoval takšen nastop, da ne bi kdo rekel, da med delovnim časom, kako bi rekel, ne ... Tako da edino, kar imam, je to glede parkirnine. Sicer ne vem, kako to tehnično je izvedljivo. ampak ...

Matjaž Hanžek: ... bomo na seji rešili. Hvala lepa.